

Ν. Α. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

9 69 11/20

Καραγιαννης (Ν.Α.)

ΤΑ ΦΥΤΑ ΤΩΝ ΤΡΟΠΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ

ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟ

ε.δ.ε. αρ. 420

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ ΤΟΥ ΗΣ

Αδ. Δο. Χατζη...

δυνάμει του νόμου 1389

937

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ "ΕΡΜΟΥ,"

ΛΕΠΕΝΙΩΤΟΥ 26 - ΑΘΗΝΑΙ

1941

ΜΕΝΑΝΑΡΟΥ 49

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1247

Ν. Α. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

ΤΑ ΦΥΤΑ ΤΩΝ ΤΡΟΠΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ "ΕΡΜΟΥ,,
ΛΕΠΕΝΙΩΤΟΥ 26 - ΑΘΗΝΑΙ

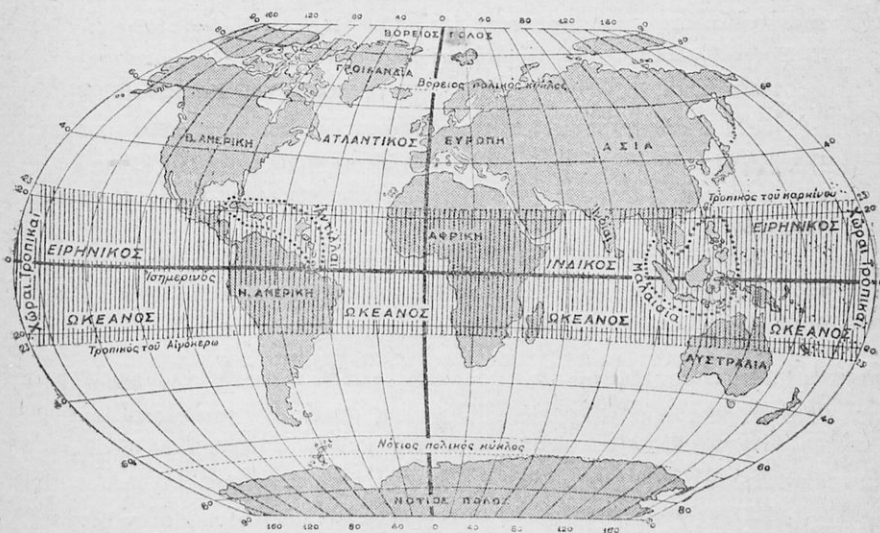
1940

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ 49

002
Κ1Σ
Σ72Α
1247

Εικόνες Χ. Χρήστου
Επιμέλεια Καρογιάννη

Αἱ τροπικαὶ χῶραι

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς εἶνε χωρισμένη μὲ πολλές φανταστικὰς γραμμὰς. Ἡ σπουδαιότερα ἀπὸ τῆς γραμμὰς αὐτὰς περνᾷ ἀπὸ τὴν Νότιο Ἀμερικὴν, ἀπὸ τὰς Ἀντίλλας, ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἀπὸ τὴν Μαλαισίαν. Ἐστὶ ἡ φανταστικὴ αὐτὴ γραμμὴ σχηματίζει ἓνα τεράστιον κύκλον γύρω στὴν Γῆ. Ὅσα μέρη πέφτουν πάνω στὴν γραμμὴ αὐτὴ ἔχουν πάντοτε 12 ὥρες ἡμέρα καὶ 12 ὥρες νύχτα. Ἐχουν ἰσημερία καὶ γι' αὐτὸ ἡ φανταστικὴ αὐτὴ γραμμὴ λέγεται Ἰσημερινός.

Πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ Ἰσημερινοῦ ἔχομε χαράξει ἄλλες 90 φανταστικὰς γραμμὰς, ποὺ λέγονται βόρειοι παράλληλοι κύκλοι. Ἄλλες 90 φανταστικὰς γραμμὰς ἔχομε χαράξει πρὸς τὸ νότιον μέρος τοῦ Ἰσημερινοῦ, ποὺ λέγονται νότιοι παράλληλοι κύκλοι.

Στις 23 Σεπτεμβρίου ὁ ἥλιος βρίσκεται ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν αὐτὴ προχωρεῖ πρὸς νότον καὶ ὕστερα ἀπὸ 3 μῆνες φθάνει πάνω ἀπὸ τὸν 23ον νότιον παράλληλον κύκλον καὶ ἀμέσως γυρίζει πάλιν πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, τρέπεται πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. Καὶ φθάνει πράγματι πάνω ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν στις 21 Μαρτίου. Ὁ 23ος αὐτὸς νότιος παράλληλος κύκλος λέγεται νότιος τροπικὸς κύκλος. Γιατί; Λέγεται καὶ τροπικὸς τοῦ Αἰγίουπερου.

Ἀπὸ τῆς 21 Μαρτίου ὁ ἥλιος προχωρεῖ πρὸς βορρᾶν καὶ ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μῆνες φθάνει ἔπάνω ἀπὸ τὸν 23ον βόρειον παράλληλον κύκλον καὶ ἀμέσως πάλι **τρέπεται** πρὸς τὸν Ἰσημερινό, ὅπου φθάνει τὴν 23 Σεπτεμβρίου. Πῶς θὰ ὀνομάσωμεν καὶ αὐτὸν τὸν 23ον βόρειον παράλληλον κύκλον; Τὸν ὀνομάζομεν καὶ **τροπικὸν τοῦ Καρκίνου**.

Οἱ δύο αὐτοὶ τροπικὸὶ κύκλοι ἀπέχουν μεταξύ των 5.200 χιλιάμετρα καὶ ἔτσι σχηματίζουν μιὰ πλατειὰ ζώνη γύρω στὴν Γῆ. Ὅσες χώρες κλείονται μέσα στοὺς δυὸ τροπικοὺς κύκλους λέγονται **χώρες τροπικῆς**.

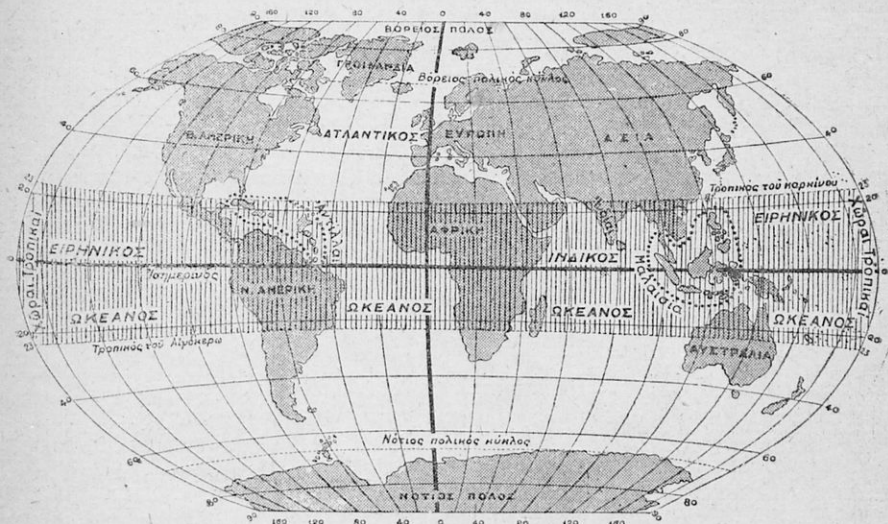
Ὁ ἥλιος βρίσκεται πάντοτε πάνω ἀπὸ τῆς τροπικῆς χώρες καὶ τῆς τροπικῆς θάλασσης καὶ τῆς ζεσταίνει πολὺ. Καὶ γι' αὐτὸ στὰ μέρη αὐτὰ δὲν κάμνει ποτὲ χειμῶνα.

Ἡ μεγάλη ζέστη τῶν τροπικῶν χωρῶν ζεσταίνει τὸν ἀέρα τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ τὸν ἀραιώνει. Ὁ ψυχρὸς ἀέρας τῶν γειτονικῶν μερῶν, ποὺ εἶνε πυκνός, κινεῖται ἀπὸ τὸ βόρειο καὶ νότιο μέρος καὶ διευθύνεται πρὸς τὸν Ἰσημερινό, ὅπου ὁ ἀέρας εἶνε πολὺ ἀραιός.

Μέχρις ὅτου φθάσουν τὰ ψυχρὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος στὸν Ἰσημερινὸ περνοῦν πάνω ἀπὸ θάλασσης, ἀπὸ λίμνες, ἀπὸ βάλτους καὶ ποταμούς καὶ παίρνουν μαζί των πολλοὺς ὕδρατμοὺς. Οἱ ὕδρατμοὶ αὐτοὶ συμπυκνώνονται στὸν Ἰσημερινό, γίνονται τεράστια καὶ πυκνὰ καὶ βαρεῖα σύννεφα, ποὺ ἀρχίζουν νὰ βρέχουν τὸ ἀπόγευμα καὶ τὴν νύχτα. Καὶ αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνεται κάθε ἡμέρα καὶ νὰ διαρκῆ μῆνες ὀλοκλήρους.

Οἱ βροχῆς, ποὺ πέφτουν στῆς τροπικῆς χώρες, εἶνε πολλῆς. Τὸ ὕψος τῆς βροχῆς στὴν Ἑλλάδα εἶνε 68 πόνοι. Τὸ ὕψος τῆς βροχῆς στῆς τροπικῆς χώρες εἶνε 250 πόνοι. Στὸν κόλπο τῆς Γουϊνέας τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς τὸ ὕψος τῆς βροχῆς φθάνει τὰ 5 μέτρα καὶ στὰ παράλια τῶν Ἰνδιῶν, τὰ 12 μέτρα. Ἐκεῖ γίνεται ἀληθινὸς κατακλυσμὸς.

Οἱ πολλῆς βροχῆς καὶ ἡ μεγάλη ζέστη ὠφελοῦν πολὺ τὰ φυτὰ. Ὅπου κάμνει χειμῶνα, ἡ ρίζα τοῦ φυτοῦ παγώνει καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ροφᾷ τροφή. Ἐτσι σταματᾷ καὶ ἡ βλάστησις τοῦ φυτοῦ. Σὲ πολλὰ φυτὰ ξηραίνονται καὶ τὰ φύλλα των καὶ πέφτουν τὸν χειμῶνα. Στῆς τροπικῆς ὁμως χώρες οἱ ρίζες τῶν φυτῶν εἶνε πάντοτε ζεστῆς καὶ πάντοτε ροφοῦν τροφή ἀπὸ τὸ χῶμα. Καὶ μποροῦν νὰ ροφοῦν πολλὴ τροφή, γιατί ἔχουν καὶ πολλὰ νερὰ ἀπὸ τῆς βροχῆς. Ἐτσι στῆς τροπι-

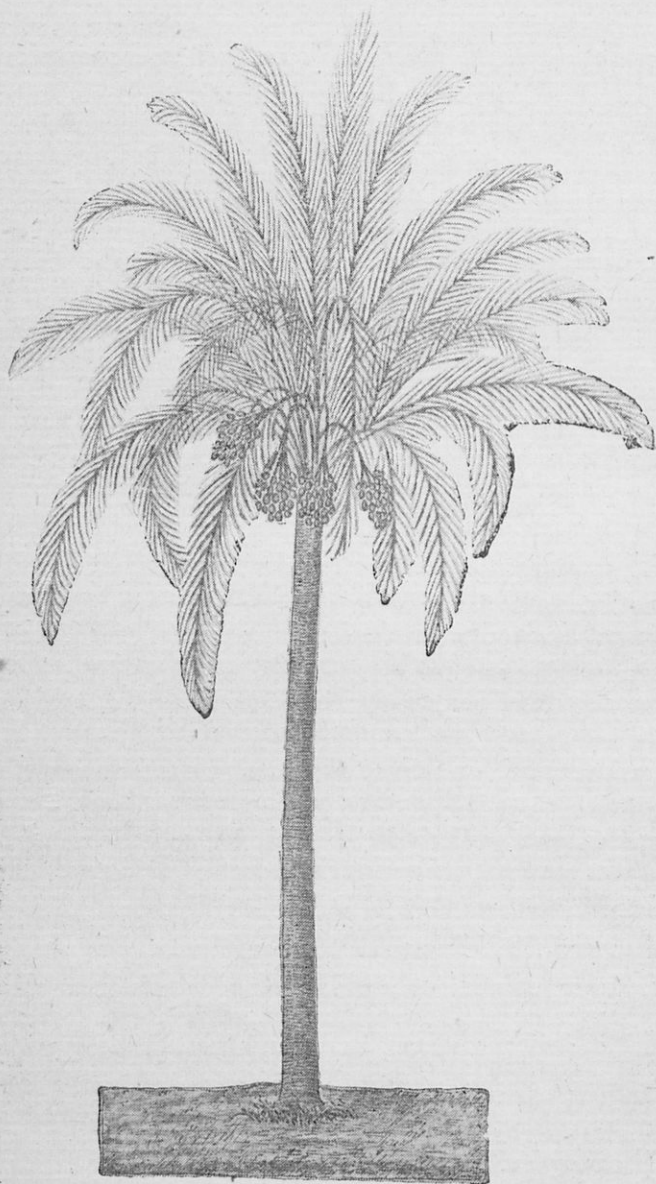

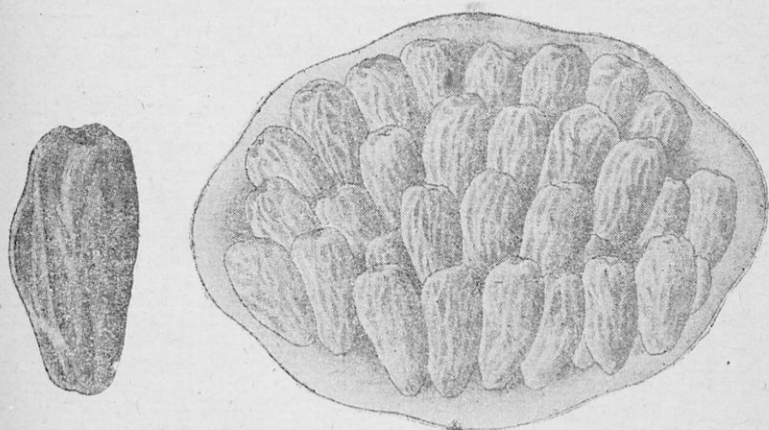
κές χώρες τὰ φυτὰ βλαστάνουν χειμώνα—καλοκαίρι. Ποῦ βρίσκομε ψηλότερα καὶ μεγαλύτερα δένδρα ;

Κάθε νέος βλαστὸς τοῦ φυτοῦ βγάζει καὶ ἄνθη. Καὶ τὰ ἄνθη γίνονται καρποί. Πότε μαζεύουν τοὺς καρποὺς τῶν οἱ ἄνθρωποι τῶν τροπικῶν χωρῶν ;

Ὁ πολὺς ἥλιος, τὰ μεγάλα δάση, ὁ ἀέρας τῆς θαλάσσης δίδουν στοὺς καρποὺς τῶν φυτῶν δυνατὸ καὶ εὐχάριστο ἄρωμα. Ξεύρεις ξηροὺς καρποὺς, ποὺ νὰ ἔχουν δυνατὸ καὶ εὐχάριστο ἄρωμα; Αὐτοὺς τοὺς καρποὺς τοὺς βάζομε στὰ φαγητά μας, στὰ γλυκίσματά μας καὶ στὰ ποτά μας. Ἄλλους τοὺς τρώμε ἔτσι ξηροὺς.

Ἡ κουρμαδιά

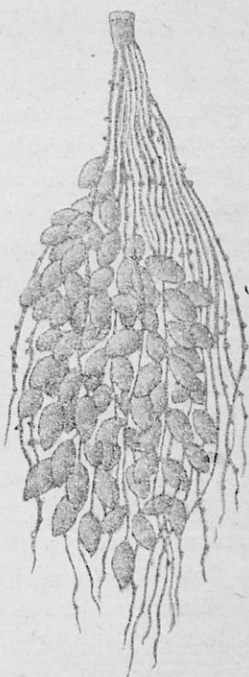

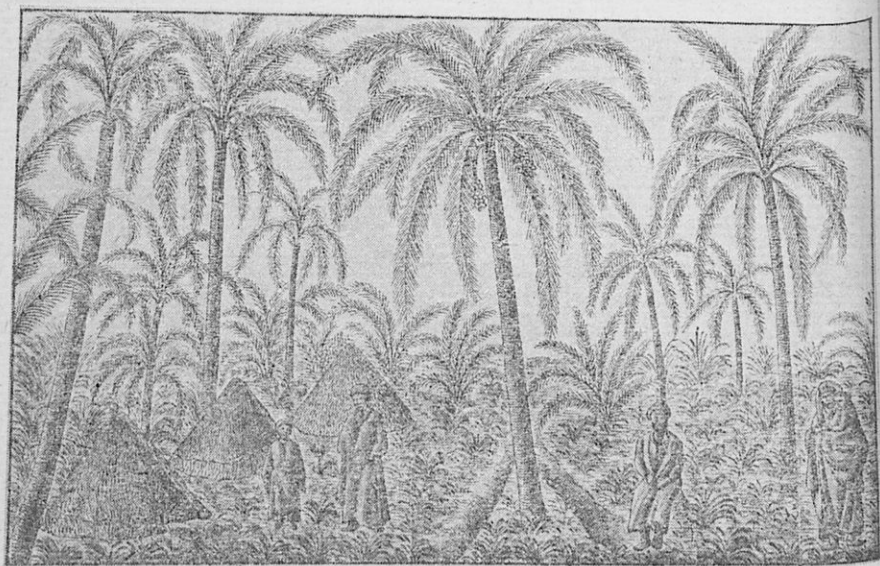
Μ' εὐρίσκεις εἰς ὅλα τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Μ' εὐρίσκεις καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς τὴν Κίνα, τὴν Καλιφορνία, τὴν Αὐστραλία. Ἡ καθαυτὴ πατρίδα μου ὁμῶς εἶνε ἡ Ἄφρική καὶ ἡ Μεσοποταμία. Ἐκεῖ κάμνω καὶ τοὺς πῖο ἐκλεκτοὺς καρπούς.

Ἡ Ἰσπανία ἔχει 100.000 κουρμαδιές, ἡ Καλιφορνία 300.000, ἡ Μεσοποταμία 30.000.000 καὶ ἡ Ἄφρική 60.000.000. Μόνον εἰς τὴν Αἴ-γυπτον ὑπάρχουν 10.000.000. Κάθε μιὰ ἀπὸ μᾶς σοῦ δίδει 100 ὀκάδες κουρμάδες τὸ ἔτος. Οἱ ἐκλεκτοὶ κουρμάδες πωλοῦνται 50 δραχμῆς τὴν ὀκά καὶ ἀκόμη ἀκριβώτερα. Λογάριασε τώρα πόσο εἰσόδημα σοῦ δίδω.

Ὁ κουρμᾶς μου εἶνε μεγαλύτερος ἀπὸ τὴν ἑλῆά. Ἐχει καὶ κουκούτσι. Εἶνε μαλακός, ξανθός, μὲ φλούδα γυαλιστερὴ καὶ ψίχα ὄλο μέλι καὶ ἄρωμα. Τὰ μικρὰ παιδιὰ τρελλάι-νονται γιὰ τοὺς κουρμάδες μου.

Καβουρδίζεις τὰ κουκούτσια τοῦ κουρμᾶ μου, τὰ ἀλέθεις καὶ τὰ ἀνακατεύεις μὲ τὸν

καφφέ. Καίεις τὰ κουκούτσια τοῦ κουρμᾶ μου καὶ μετὴν στάχτη τους κατασκευάζεις τὴν σινική μελάνη.

Τὰ φύλλα μου γίνονται μακριὰ 3 ἕως 4 μέτρα. Κάθε φύλλο μου ἔχει στερεὸ κοτσάνι. Κάθε κοτσάνι ἔχει βάσι χοντρή καὶ βαθουλωτὴ πρὸς τὰ μέσα. Τὰ φύλλα μου χρειάζονται στὸν ἀράπη καὶ γι' αὐτὸ τὰ κόβει. Ἄφηνει ὅμως τὴν βάσι, ποὺ εἶνε χοντρή καὶ σκληρή. Ἔτσι μένουν πολλὰς βάσεις μαζί καὶ κάμνουν τὸν κορμὸ μου. Ἄν ὁ ἀράπης δὲν κόψῃ τὰ φύλλα μου, αὐτὰ ξηραίνονται καὶ πέφτουν, μένουν ὅμως αἱ βάσεις των.

Ἄμα φυσᾷ πολὺ δυνατὸς ἄνεμος, ὁ κορμὸς μου λυγίζει, ὅπως τὸ καλάμι. Πῶς ἤμπορεῖ νὰ λυγίξῃ ἓνας τόσο χοντρὸς κορμὸς ;

Ὁ κορμὸς μου γίνεται ψηλὸς 20 ἕως 25 μέτρα. Εἰς τὴν κορυφὴν του ἔχει πολλὰ καὶ μεγάλα φύλλα. Ὁ δυνατὸς ἄνεμος τῆς ἐρήμου ἤμπορεῖ νὰ σπρώξῃ τὰ φουντωμένα φύλλα μου καὶ νὰ με ξεριζώσῃ. Γιατὶ τὰ φύλλα μου εἶνε σχισμένα ;

Πληγώνεις τὸν κορμὸ μου καὶ βγάζει γλυκὸ ζουμί. Ἄφηνεις τὸ ζουμί αὐτὸ καὶ βράζει, ὅπως ὁ μούστος, καὶ κάμνεις κρασί. Μετὸν κορμὸ μου ὁ ἀράπης κατασκευάζει τὴν καλύβη του. Μετὰ φύλλα μου

τήν σκεπάζει. Κάμνει τόν κορμό μου μικρά κομμάτια και ανάβει τήν φωτιά του. Σχίζει τά φύλλα μου και πλέκει ψάθες, καλαθάκια, καπέλλα, βεντάλλιες. Βγάζει τά νεύρα από τά φύλλα μου και κάμνει μέ αυτά σχοινιά και πανιά. Τό μαδημένο μου σαμπι ό άράπης τό έχει για σάρωμα.

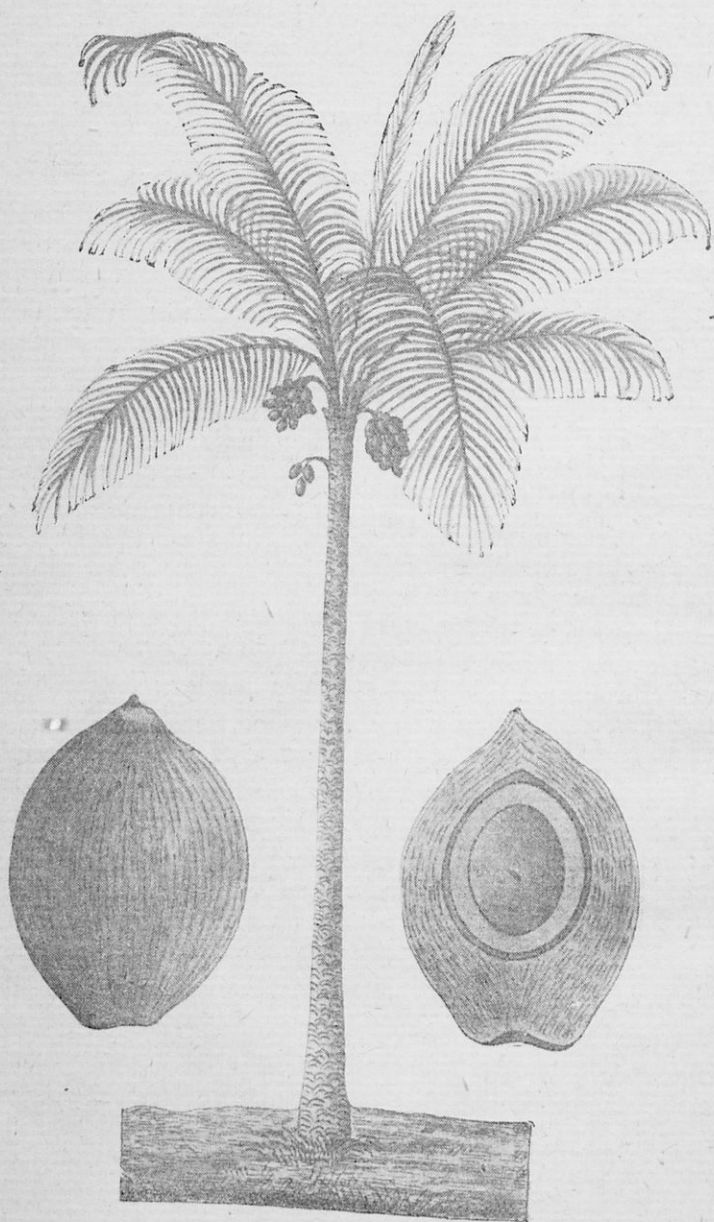
Είμαι ή θηλυκή κουρμαδιά. Για νά γίνουν τά άνθη μου καρποί, πρέπει νά έχω κοντά μου άνθη άρσενικής κουρμαδιάς. Φροντίζεις πάντοτε μέσα σέ πολλές θηλυκές κουρμαδιές νά φυτεύης και λίγες άρσενικές. Γιατί ;

Σ' όποιο μέρος τής έρήμου ύπάρχει νερό, εκεί βλέπεις πολλές κουρμαδιές. Όπου πολλές κουρμαδιές εκεί και καλύβες μέ άράπηδες. Γιατί ό άράπης μέ θεωρεί ως ιερό δένδρο ;

«Έχω τά πόδια μου στό νερό και τό κεφάλι μου στήν φωτιά». Έτσι λέγει ό άράπης. Τί σημαίνει αυτό ; Η έρημος είνε γεμάτη από άμμο. Έκει βρέχει πολύ λίγο. Και πολύ βροχή άν κάμη, ή άμμος δέν κρατεί τό νερό. Γι' αυτό τό νερό στήν έρημο βρίσκεται πολύ βαθειά. Πως λοιπόν βρίσκω νερό για νά ζω ;

Άρχίζω νά κάμνω καρπούς σέ ηλικία 8 έτών. Σέ ηλικία 30 έτών και πάνω σοθ δίδω άφθονο καρπό. Άμα γίνω 100 έτών όλιγοστεύουν οι καρποί μου.

Ἡ φοινικοκαρυδιά

Μέ λέγε και **κοκοκαρυδιά**. Τό καρύδι μου τό λένε και **κοκό**. Είνε ή **καρύδα**, πού γίνεται μεγάλη όσο τό κεφάλι του μικροῦ παιδιοῦ. Μ' εὐρίσκετε στά παράλια μέρη και στά νησιά του Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ. Ζῶ και σ' ἄλλα μέρη, πού δέν κάμνει χειμῶνα. Εἶμαι συγγενής τῆς κουρμαδιᾶς.

Τά φύλλα μου γίνονται μακριά 4 ἔως 5 μέτρα και ὁ κορμός μου ψηλός 30 ἔως 35 μέτρα. Και ὁ δικός μου κορμός γίνεται ἀπό τās βάσεις τῶν φύλλων μου, ὅπως και τῆς κουρμαδιᾶς.

Ὁ ἀράπης στήν ἔρημο ἔχει μόνο ἄμμο. Οὔτε πέτρες οὔτε χῶμα οὔτε ἀσβέστι οὔτε κεραμῦδια. Πῶς λοιπόν ὁ ἀράπης κατασκευάζει τήν κατοικία του; Ὅσο εἶμαι μικρό φυτό, ὁ ἀράπης κόβει τίς τρυφερές κορφές μου και τίς βράζει γιά λάχανα. Μέ τί ἀνάβει φωτιά ὁ ἀράπης;

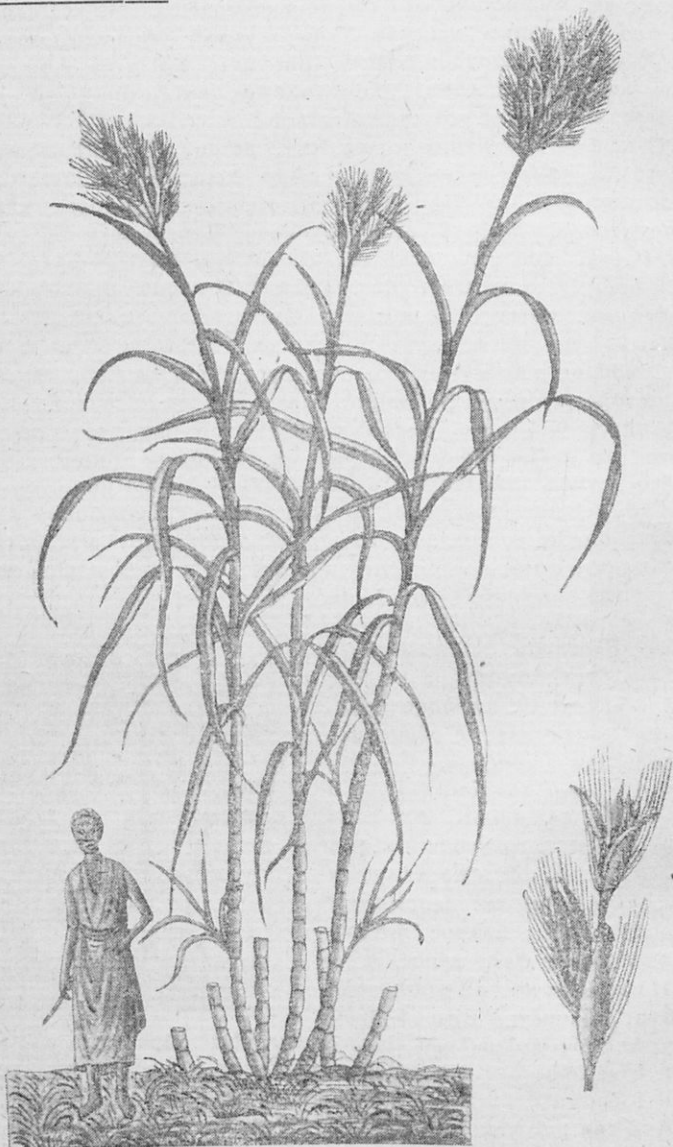
Τό καρύδι μου ἔχει τρεῖς φλοῦδες. Ἡ ἐξωτερική εἶνε λεπτή. Ἡ μεσαία εἶνε χοντρή, γίνεται ἀπό πολλές κλωστές και εἶνε γεμάτη ἀπό ἀέρα. Ἡ ἐσωτερική φλοῦδα του εἶνε σκληρή. Στήν καρδιά του τό καρύδι μου ἔχει γάλα. Ἀμα ὠριμάση τό καρύδι μου, τό γάλα του γίνεται ψίχα.

Ἀπό τήν μεσαία φλούδα του καρυδιοῦ μου ὁ ἀράπης βγάζει κλωστές και τήν ἐσωτερική του φλούδα, πού εἶνε σκληρή, τήν ἔχει γιά πιάτο, γιά ποτήρι, γιά κουτάλι. Πίνει τό γάλα του καρυδιοῦ μου ὁ ἀράπης και ὀροσιζεται και ξεδιψᾷ.

Ἀπό τήν ψίχα μου ὁ ἀράπης βγάζει λάδι και βούτυρο. Και ὅ,τι μείνη, εἶνε ἡ πίττα μου. Αὐτή εἶνε πολύ καλή τροφή γιά τὰ ζῶα. Τήν ψίχα μου ὁ ἀράπης τήν ἔχει και γιά ἀλευρι.

Ἡ ψίχα του καρυδιοῦ μου λέγεται **κόπρα**. Τήν ἀγοράζεις σὺ ἀπό τόν ἀράπη πολύ φθηνά, βγάζεις τό λάδι της και μ' αὐτό φτιάνεις σαπούνια. Και βούτυρο κάμνεις ἀπό τό λάδι τῆς καρύδας μου.

Τὸ ζαχαροκάλαμο

Είμαι καλάμι. Γιατί με λένε
ζαχαροκάλαμο; Στην κορυφή μου
βγάζω άνθη. Πώς φαίνονται όλα
τά άνθη μου μαζί; Γίνομαι ψηλό-
τερο από το συνηθισμένο καλάμι,
πού ξεύρεις. Γίνομαι και πιο χοντρό.

Γεννήθηκα στας Ίνδιες. Άπ'
έκει όμως με έπήρατε και με
καλλιεργείτε εις μέρη, όπου δέν
κάμνει βαρύ χειμώνα, στην Μα-
λαισία, στας Άντιλλας, στην
Βραζιλία και εις άλλα μέρη.

Το καλάμι, πού ξεύρεις, είνε
έλαφρό, έγώ όμως είμαι βαρύ.
Γιατί; Άμα κόψης την φούντα της
κορυφής μου πρό του άνοιξουν τα
άνθη μου και ύστερα κόψης και
έμένα, παρατηρείς ότι έχω πολύ
βάρος. Άμα όμως άφήσης τα
άνθη μου να άνοιξουν και να
κάμουν καρπούς και ύστερα με
κόψης, παρατηρείς ότι είμαι έλα-
φρό. Γιατί; Σύ με θέλεις πάντοτε
βαρύ. Τι κάμνεις λοιπόν για να
είμαι βαρύ, όταν με κόβης;

Ή ψίχα μου έχει ζουμί. Το
ζουμί της αυτό είνε πολύ γλυκό.
Τί έχει μέσα το ζουμί της ψίχας
μου, για να είνε γλυκό;

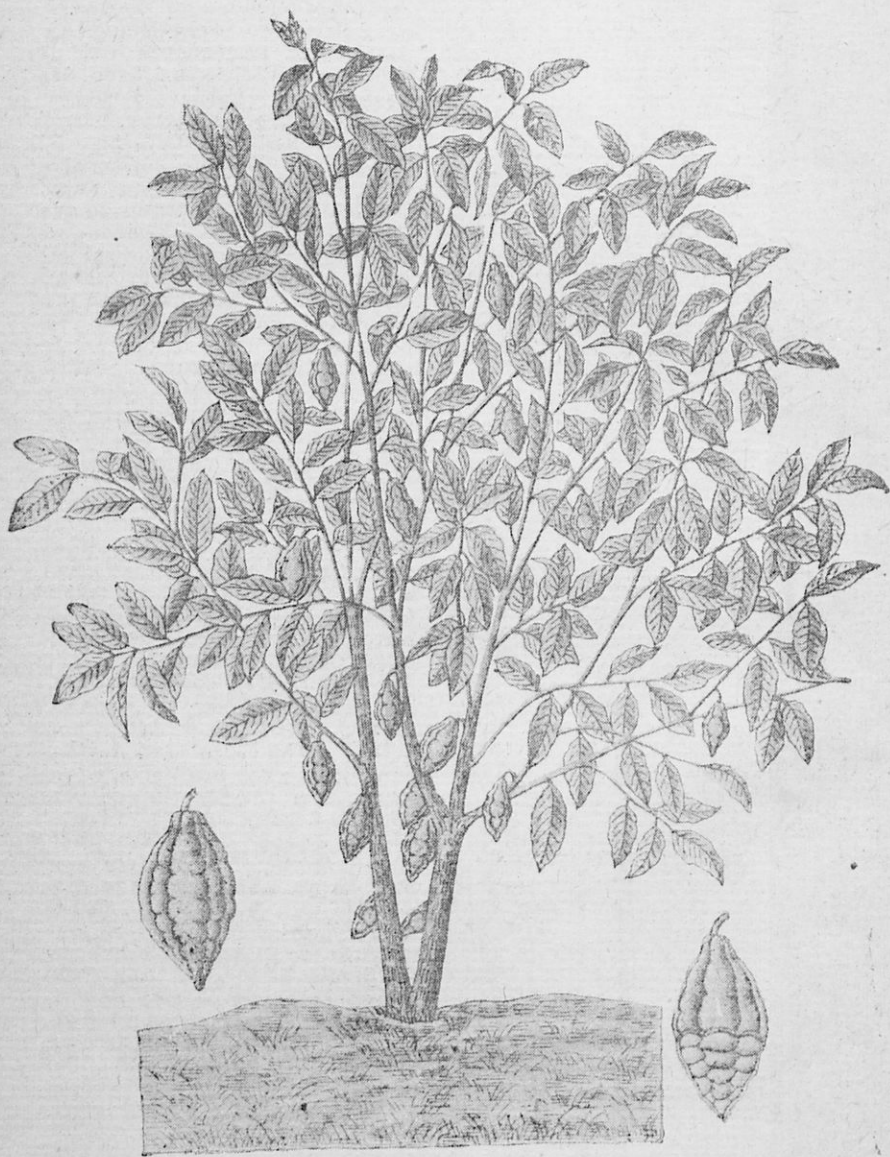
Το ζουμί της ψίχας μου έχει
μέσα ζάχαρη, έχει όμως και ξινό
και χρώματα διάφορα και νερό.
Άμα με κόψης και με κάμης δε-
μάτια, με πηγαίνεις, στα έργο-
στάσια. Γιατί;

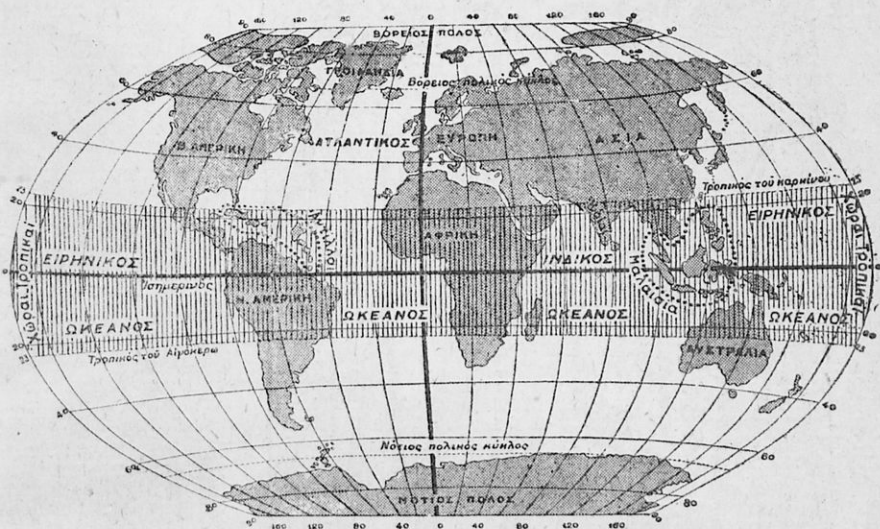
Ό βλαστός μου είνε τρυφε-
ρός. Τα φύλλα μου είνε πολλά.
Έκτός αυτού ζώ σε μέρη, πού
κάμνει πολλή ζέστη. Πώς άντέχω
στην ζέστη; Και πώς κατορθώνω
να γεμίζω τον βλαστό μου και
τα φύλλα μου ζουμί;

Ή ζάχαρη είνε πολύ καλή
τροφή. Με την ζάχαρη ζεσταίνε-
σαι, χωνεύεις καλύτερα την τρο-
φή σου και δυναμώνεις. Με τί
φτιάχνεις τα γλυκά σου;

Και τα ζώα δυναμώνουν και
παχαίνουν με την ζάχαρη. Πολ-
λές φορές δέν μπόσεις να με στεί-
λης στα έργοστάσια, για να βγά-
λουν την ζάχαρη της ψίχας μου,
γιατί τα έργοστάσια αυτά είνε
μακριά. Άλλες φορές είμαι άδύνα-
το και δέν έχω πολλή ψίχα.
Τότε τί με κάμνεις;

Τὸ κακαόδενδρο

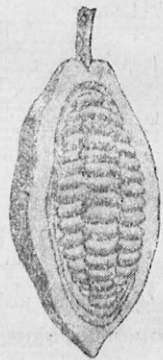

Ἡ καθαυτὴ πατρίδα μου εἶνε ἡ νότιος Ἀμερική. Σὺ ὅμως ἐπήρες σπόρους μου καὶ τοὺς φύτεψες στὴν Μαλαισία, στὰς Ἀντίλλας, στὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀφρικής καὶ σ' ἄλλα μέρη, ποὺ δὲν κάμνει χειμῶνα. Γιατί μὲ καλλιεργεῖς σὲ τόσα πολλὰ μέρη ;

Ἄμα φυτρῶνω μόνον μου, γίνομαι ψηλὸ ἕως 10 μέτρα. Ἄμα μὲ φυτεύεις σὺ καὶ μὲ καλλιεργεῖς, γίνομαι ψηλὸ μόνον 5—6 μέτρα. Ὁ καρπός μου εἶνε χοντρός. Χοντρά γίνονται καὶ τὰ κλαδιά μου. Σὲ μέρη ψηλότερα ἀπὸ 700 μέτρα δὲν μπορῶ νὰ ζήσω.

Ὁ καρπός μου εἶνε μιὰ θήκη μακρουλὴ ἕως 20 πόντους. Μέσα στὸν καρπὸ μου αὐτὸν εἶνε κλεισμένα τὰ κουκούτσια μου, τὰ σπέρματά μου. Ἄλλος καρπός ἔχει 20 σπέρματα, ἄλλος 30, ἄλλος 40. Πότε ὁ

καρπός μου έχει περισσότερα σπέρματα ; Κάθε σπέρμα τοῦ σπόρου μου εἶνε μεγάλο σὰν κουκί. Καὶ μοιάζουν τὰ σπέρματά μου μὲ κουκιά.

Τὸν καιρὸ, ποῦ μαζεύεις τοὺς καρπούς μου, τὰ σπέρματά των εἶνε κᾶπως στυφὰ καὶ πικρά. Τὰ σκεπάζεις μὲ φύλλα μέσα σ' ἕνα λάκκο καὶ τὰ βγάζεις ὕστερα ἀπὸ 70 ἡμέρες, τὰ δοκιμάζεις καὶ παρατηρεῖς ὅτι δὲν εἶνε οὔτε στυφὰ οὔτε πικρά ἢ εἶνε πολὺ λίγο.

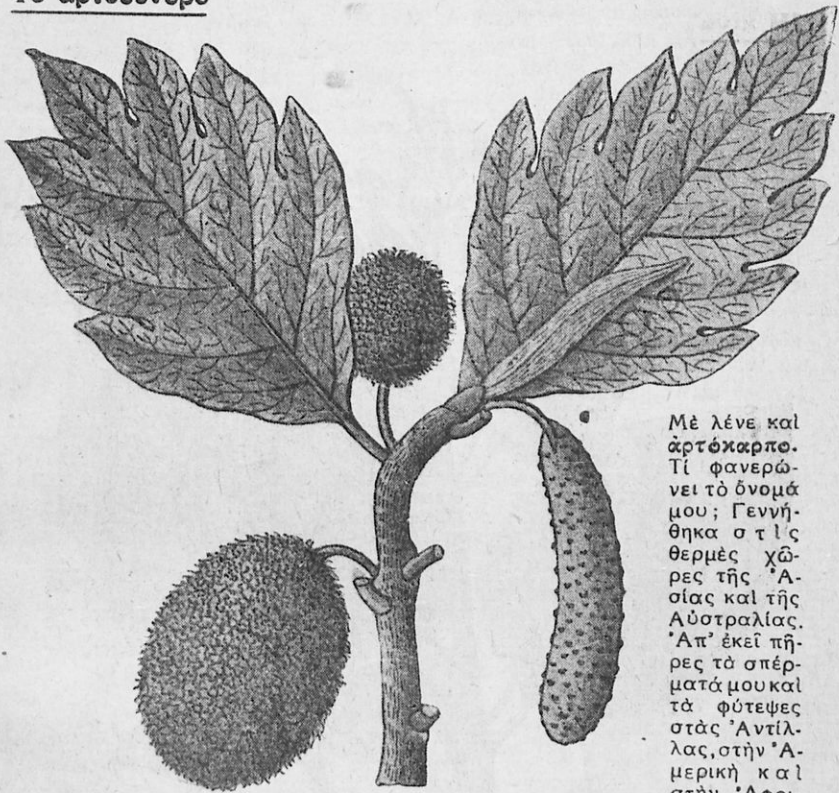
Τὰ σπέρματά μου τὰ καβουρδίζεις καὶ τὰ πιέζεις, ὅπως τις ἐλήξες στὸ ληοτρίβι. Μὲ τὴν πίεσι αὐτὴ τὰ σπέρματά μου βγάζουν λίπος πηχτό. Εἶνε τὸ βούτυρό μου. Τὸ βούτυρό μου εἶνε καλὴ τροφή. Εἶνε καὶ φάρμακο. Κατασκευάζεις καὶ κεριά μὲ τὸ βούτυρό μου καὶ σαπούνια.

Μέσα στὸ πιεστήριο ἀπὸ τὰ σπέρματά μου μένει μιὰ σκόνη, ὅπως ἀπὸ τις ἐλήξες ἢ πυρήνα. Αὐτὴ ἡ σκόνη εἶνε τὸ κακάο, ποῦ βράζετε καὶ πίνετε. Κακάο πίνουν καὶ οἱ ἄρρωστοι. Γιατί ;

Ἄνακατεύεις τὸ κακάο μου μὲ ζάχαρη καὶ τὸ πιέζεις μὲ μηχανὴ καὶ κάμνεις πλάκες. Σοῦ ἀρέσει ἢ σοκολάτα ;

Σ' ὄλες τις χώρες παράγονται 400.000.000 ὀκάδες κακάο. Μόνον ἡ Χρυσὴ Ἀκτὴ, μιὰ μικρὴ χώρα στὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, παράγει 120.000.000 ὀκάδες. Ἐκλεκτὸ ὅμως κακάο παράγουν αἱ Ἀντίλλαι καὶ ἡ Μαλαισία.

Τὸ ἀρτόδενδρο

Μὲ λένε καὶ
ἀρτόκαρπο.
Τὶ φανερώ-
νει τὸ ὄνομά
μου; Γεννή-
θηκα στὶς
θερμὲς χῶ-
ρες τῆς Ἀ-
σίας καὶ τῆς
Αὐστραλίας.
Ἀπ' ἐκεῖ πῆ-
ρες τὰ σπέρ-
ματά μου καὶ
τὰ φύτεψες
στὰς Ἀντίλ-
λας, στὴν Ἀ-
μερικὴ καὶ
στὴν Ἀφρι-

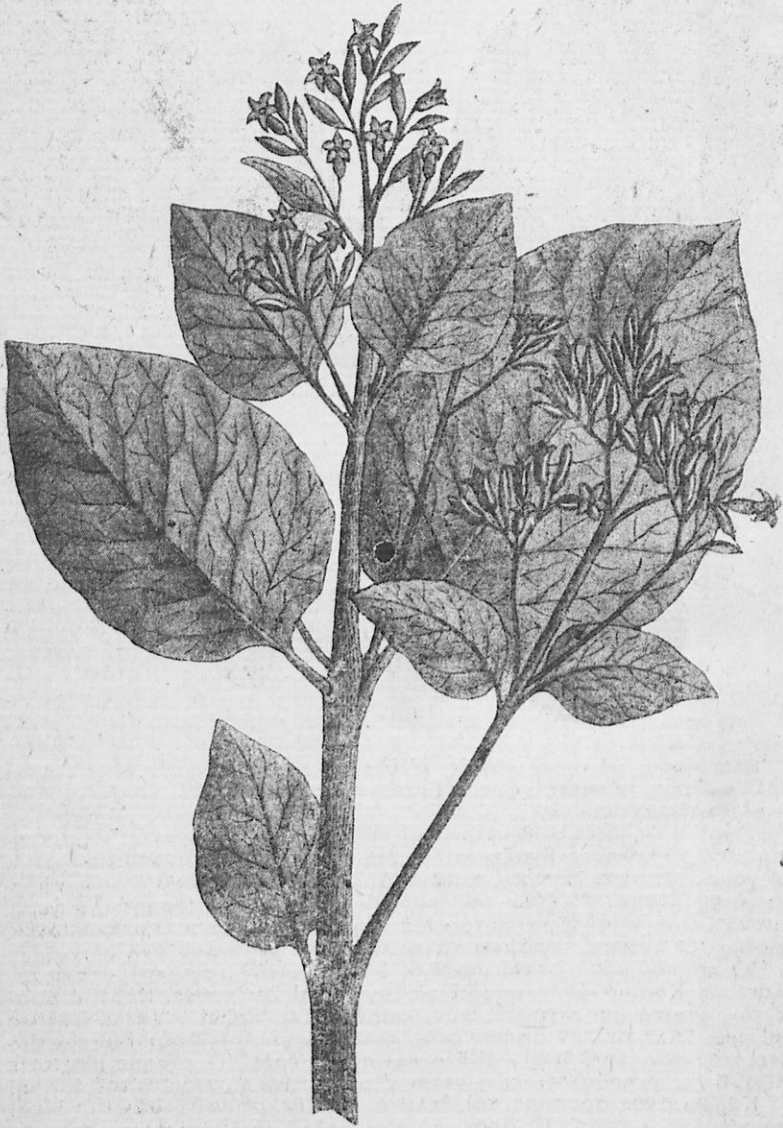
κή. Ἔτσι τώρα μὲ καλλιεργεῖς σ' ὅλες τὶς χῶρες, πού δὲν κάμνει χειμῶνα. Στὶς τροπικὲς χῶρες. Γιατί μὲ σκόρπισες σὲ πολλὲς χῶρες καὶ μὲ καλλιεργεῖς;

Γίνουμι ψηλὸ ἕως 18 μέτρα καὶ κάμνω χοντρὸ κορμὸ. Ἄμα τρυπήσης τὸν κορμὸ μου, βγάζει γάλα. Μὲ τὸ γάλα τοῦ κορμοῦ μου φτιάχνεις γομολάστιχα. Ξεύρεις κανένα ἄλλο δένδρο, πού νὰ βγάξη γάλα, ἔμα τὸ τρυπήσης; Τὸ ξύλο τοῦ κορμοῦ μου εἶνε ἐλαφρὸ, ἀλλὰ γερὸ. Τί μπορεῖς νὰ φτιάξης μὲ αὐτό; Μὲ τὴν ψίχα τοῦ κορμοῦ μου φτιάχνεις κλωστής. Ὁ ἀράρης τί κάμνει τὰ πλατεῖα καὶ γερά μου φύλλα;

Ὁ καρπὸς μου γίνεται μεγάλος ὅσο τὸ κεφάλι σου καὶ ἀκόμη μεγαλύτερος. Καμμιά φορὰ μπορεῖ νὰ ζυγίξη καὶ 20 ὀκάδες. Κόβει ὁ ἀράρης τὸν καρπὸ μου ἄγουρο, τὸν κομματιάζει καὶ τὸν ψήνει. Εἶνε τὸ ψωμί του. Ἄλλοτε τὸν ἀφήνει στὰ κλαδιά μου καὶ ὠριμάζει, τὸν μαζεύει καὶ τὸν τοποθετεῖ σ' ἕνα κλειστὸ μέρος. Ὁ καρπὸς μου τότε βράζει, ὅπως ὁ μοῦστος, καὶ γίνεται γλυκός. Εἶνε τὸ φαγητὸ τοῦ ἀράρη.

Κάμνω ἄνθη ἀρσενικά καὶ θηλυκά. Τὰ θηλυκά εἶνε σὰν αὐγά καὶ αὐτὰ γίνονται καρποί. Τὰ ἀρσενικά εἶνε πολλὰ μαζὶ καὶ φαίνονται σὰν μελιτζάνα.

Ἡ χίνα

“Αμα άρρωστήσης και άδυνατίσης, πηγαίνεις στο παντοπωλείο ή στο φαρμακείο και αγοράζεις μιá σκληρή και στριμμένη φλούδα, τήν *κίνα*. Αύτην τήν φλούδα τήν βράζεις καλά και από τό ζουμί της πίνεις ένα μικρό ποτηράκι τήν ήμέρα. Είνε πολύ δυναμωτικό τό ζουμί αυτό.

“Ο άρρωστος και άδύνατος παίρνει και μαντζούνι για νά δυναμώση. “Ο φαρμακοποιός τρίβει καλά ένα μέρος από τήν φλούδα τής κίνας και ρίχνει τήν σκόνη μέσα στο μαντζούνι. Αύτη ή φλούδα τής κίνας είνε από τόν κορμό μου ή από τά κλαδιά μου. Καμιά φορά είνε και από τήν ρίζα μου.

Είμαι δένδρο ψηλό μέ χοντρό κορμό και μέ κλαδιά χοντρά. Πατρίδα μου είνε τά ψηλά βουνά τής νοτίου “Αμερικής. “Εκεί φυτρώνω μόνο μου, όπως όλα τά άγρια δένδρα. “Απ’ εκεί ξερρίζωσες μικρά δενδράκια και τά φύτεψες στάς “Ινδίας και στά νησιά τής Μαλαισίας. “Εκεί μέ καλλιεργείς και μέ περιποιείσαι. Γιατί ;

Τό 1638 μ. Χ. άντιβασιλεύς τής “Ισπανίας στο Περού τής νοτίου “Αμερικής ήτο ό Κιγχών. “Η γυναίκα του Κιγχών υπέφερε από πυρετούς. “Ενας άράπης μάζεψε κομμάτια από τήν φλούδα μου, τά έβρασε καλά και έδωκε τό ζουμί νά πίνη ή γυναίκα του Κιγχών. Μέ τό ζουμί αυτό ή άρρωστη έγινε καλά. “Από τότε ή φλούδα μου πήρε μεγάλη άξία. Τήν μαζεύεις μέ προσοχή, τήν ξηραίνεις και τήν στέλλεις σ’ όλες τις χώρες. Είνε φάρμακο σπουδαίο.

Τό έτος 1820 δυό σπουδαίοι χημικοί έτριψαν καλά τήν φλούδα μου, τής έκαμαν χημική άνάλυσι και βρήκαν μέσα κινίνο. “Από τότε μέ καλλιεργείς καλύτερα. Γιατί ;

Τό καθαυτό όνομά μου είνε **κιγχόνη**. Γιατί ;

Τὸ τοαΐ

Είμαι χαμηλό φυτό. Γίνομα: ψηλό τὸ πολὺ ἕως 2 μέτρα. Ὁ κορμὸς μου εἶνε πολὺ χαμηλός. Εἶμαι θάμνος. Τὰ φύλλα μου εἶνε λεπτά. Βλέπεις τὸ κοτσάνι των; Ὁ καρπὸς μου εἶνε μιὰ θήκη, ποὺ κλείει μέσα 2 ἕως 3 σπέρματα ἢ καὶ περισσότερα.

Πατρίδα μου εἶνε ἡ Κίνα. Ἀπὸ τὴν Κίνα με πήρες καὶ με φύτεψες στὰς Ἰνδίας, στὴν Μαλαισία, στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὸν Καύκασο ἀκόμη. Μοῦ ἀρέσει ἡ ζέστη, ἀντέχω ὁμως καὶ στὸ κρύο.

Σπέρνεις τὰ σπέρματά μου στὸ σπορεῖο σου. Ὑστερα ἀπὸ 7 μῆνες ξερριζώνεις τὰ μικρὰ φυτὰ καὶ τὰ φυτεύεις στὸ χωράφι σου σὲ γραμμές, ὅπως κάμνεις καὶ με τὸν καπνὸ. Στὸ χωράφι σου με σκαλίζεις καὶ με ξανασκαλίζεις καὶ με κλαθεύεις. Τὸ κλάδεμα γίνεται κάθε δυὸ χρόνια. Ἔτσι βγάζω πολλὰ κλαδιά. Σὲ συμφέρει νὰ ἔχω πολλὰ νέα κλαδιά. Γιατί;

Ὅπως ὁ καπνός, ἔτσι καὶ ἐγὼ σοῦ δίδω τὰ φύλλα μου. Αὐτὰ σοῦ χρειάζονται. Τί τὰ κάμνεις τὰ φύλλα μου;

Στὴν Μαλαισία, ὅπου κάμνει πολλὴ ζέστη, μαζεύεις τὰ φύλλα μου κάθε μῆνα. Στὴν Κίνα καὶ στὰς Ἰνδίας καὶ στὰ ἄλλα μέρη, ποὺ με καλλιεργεῖς, τὰ μαζεύεις τὸν Ἀπρίλιο, τὸν Μάιο καὶ τὸν Ἰούνιο. Τὸ μάζεμα αὐτὸ γίνεται ἐπὶ 6 ἔτη. Ὑστερα με ξερριζώνεις καὶ φυτεύεις νέο φυτό. Σὲ μερικὰ μέρη, ἀντὶ νὰ με ξερριζώσουν, με κλαδεύουν χαμηλά καὶ ὁ κορμὸς μου βγάζει νέα κλαδιά.

Ἄμα μαζέψης τὰ φύλλα, τὰ ξηραίνεις στὸν ἥλιο. Τὰ ξηραίνεις καὶ στὴν φωτιά. Ἔτσι μπορεῖς νὰ τοὺς δώσης χρῶμα πράσινο ἢ χρῶμα μαυρο. Τὰ κλείνεις κατόπιν καλὰ σὲ κουτιά καὶ τὰ δίδεις στὸ ἐμπόριο.

Γιὰ νὰ φτιάξης τοαΐ, βράζεις νερὸ σ' ἕνα μπρίκι, ρίχνεις μέσα λίγα ἀπὸ τὰ φύλλα μου, ὅσα χωρεῖ ἕνα κουταλάκι τοῦ γλυκοῦ, καὶ ἀμέσως βγάζεις τὸ μπρίκι ἀπὸ τὴν φωτιά καὶ τὸ σκεπάζεις λίγη ὥρα. Τὸ σουρώνεις κατόπιν καὶ ρίχνεις μέσα λίγη ζάχαρη.

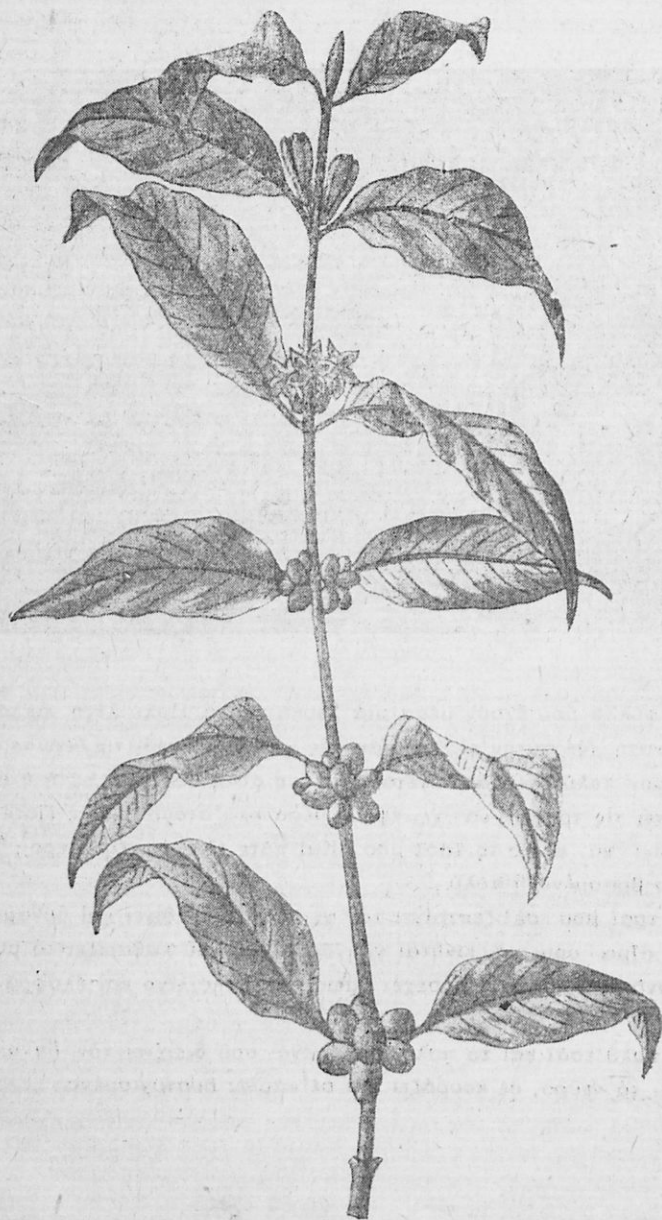

Τὰ φύλλα μου ἔχουν μέσα μιά λευκή σκόνη Πολύ λίγη, ἀλλὰ καὶ πολὺ δυνατὴ. Μὲ αὐτὴν οἱ ταμπάκηδες κατεργάζονται τὰ δέρματα καὶ τὰ κάμνουν πολὺ στερεά. Λέγεται ἡ σκόνη αὐτὴ δεψίνη. Αὐτὴ ἡ οὐσία δὲν ἀφήνει τίς τροφές νὰ χωνέψουν μέσα στὸ στομάχι σου. Πότε λοιπὸν πρέπει νὰ πίνης τὸ τσαΐ μου; Καὶ πότε εἶνε ὠφελιμώτερο; Ἄμα εἶνε λίγο βρασμένο ἢ πολὺ;

Τὸ τσαΐ μου σὲ ζεσταίνει τὸν χειμῶνα. Σοῦ δίνει καὶ δύναμι. Κάμνει τὸ αἷμα σου νὰ κινῆται γρηγορώτερα, σοῦ καθαρίζει τὸ μυαλό, σοῦ γεννᾷ τὴν ὄρεξι. Πρόσεχε ὅμως νὰ πίνης λίγο καὶ ἐλαφρὰ βρασμένο.

Τὸ πολὺ τσαΐ καὶ τὸ πολὺ βρασμένο σοῦ διώχνει τὸν ὕπνο, σοῦ ταρασσεὶ τὰ νεύρα, σὲ κουράζει καὶ σὲ κάμνει δυστυχισμένο.

Ἡ καφφέα

Πατρίδα μου εἶνε ἡ Ἀβησσυνία. Πῆρες σπόρους μου ἀπ' ἐκεῖ καὶ τοὺς φύτεψες στὴν Ἀραβία καὶ ἀπ' ἐκεῖ, στὰς Ἰνδίας, στὴν Μαλαισία καὶ στὴν Ἀμερική. Γιατί μὲ καλλιεργεῖς σὲ τόσο πολλὰς χώρες ;

Εἶμαι φυτὸ χαμηλό. Μπορῶ ὁμως νὰ γίνω ψηλὸ ἕως 15 μέτρα, ἀλλὰ δὲν μὲ ἀφήνεις νὰ ψηλώσω. Τοὺς καρπούς μου κάμνω πάντοτε στοὺς νέους μου βλαστούς. Γιατί μὲ κλαδεύεις συχνά ;

Ζῶ σὲ μέρη θερμά. Ἔτσι ἀνθίζω καὶ καρπίζω ὄλους τοὺς μῆνας. Γιὰ κύττα τὸν βλαστὸ μου μὲ τοὺς καρπούς του καὶ τὰ ἄνθη του ! Κάθε πρωτὶ ἔρχεσαι στὸ χωράφι, πού μὲ καλλιεργεῖς, στὴν καφφεοφυτεία σου, καὶ μαζεύεις τοὺς καρπούς, πού ἔχουν ὠριμάσει. Ἄν μὲ ἀφήσης καὶ γίνω ψηλὸ δένδρο, μπορεῖς καθημερινῶς ν' ἀνεβοκατεβαίνης σὲ χιλιάδες δένδρα ;

Ὁ καρπὸς μου ἔχει χοντρή φλούδα, πού δὲν τρώγεται. Μέσα στὸν καρπὸ μου εἶνε δυὸ κουκούτσια, τὰ σπέρματα τοῦ καρποῦ μου. Στέλλεις τοὺς καρπούς μου στὸ ἐργοστάσιο καὶ ξεχωρίζεις τὰ σπέρματά των. Αὐτὰ τὰ σπέρματα τὰ δίδεις στὸ ἐμπόριο.

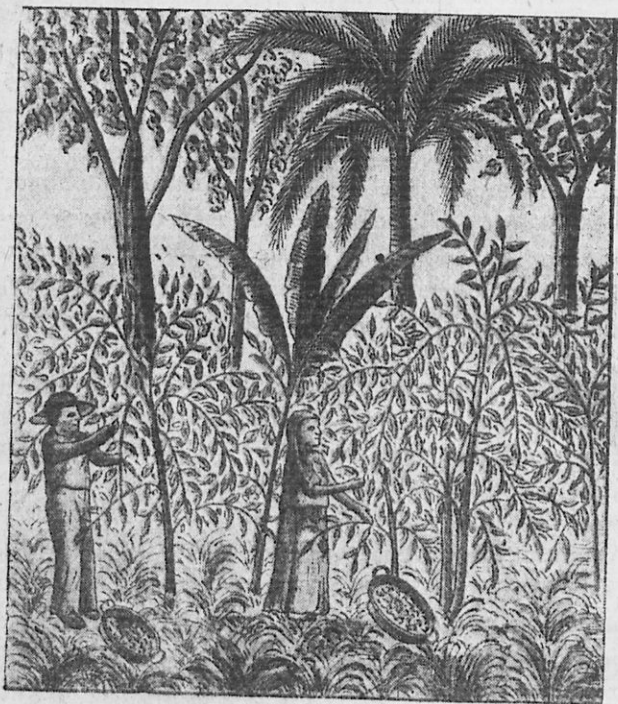
Σ' ὅλες τίς χώρες τοῦ κόσμου παράγονται 750.000.000 ὀκάδες καφφέ. Ἀπ' αὐτὸν μόνη ἡ Βραζιλία παράγει 600.000.000 ὀκάδες.

Γιὰ νὰ φτιαχθῆς καφφέ, πρέπει νὰ καβουρδίσης πολὺ τὰ σπέρματά μου. Τὰ καβουρδισμένα σπέρματά μου ἔχουν λάδι μὲ ἄρωμα. Αὐτὸ τὸ λάδι ὁμως ἐξατμίζεται καὶ ὁ καφφὸς χάνει τὸ ἄρωμά του. Γιατί, μόλις καβουρδίσης τὰ σπέρματά μου, τὰ κλείνεις σ' ἓνα σιδερένιο δοχεῖο, πού νὰ μὴ μπαίνει ἀέρας ;

Τὰ καβουρδισμένα σπέρματά μου τὰ ἀλέθεις καὶ τὰ κάμνεις ψιλὴ σκόνη. Καὶ ἀπὸ τὴν ψιλὴ αὐτὴ σκόνη ἐξατμίζεται τὸ ἄρωματικὸ λάδι της. Τί κάμνεις λοιπόν, γιὰ νὰ μὴ ἐξατμισθῇ τὸ λάδι τοῦ ἀλεσμένου καφφέ ;

Τὰ σπέρματά μου περιέχουν ἓνα ὕγρον, πού λέγεται δεψικὸν ὄξύ. Μὲ αὐτὸ οἱ ταμπάκηδες κατεργάζονται τὰ δέρματα καὶ τὰ κάμνουν πολὺ στερεά. Ἄν τὸ δεψικὸ αὐτὸ ὄξύ πέσῃ μέσα στὸ στομάχι, κάμνει τίς τροφές σκληρὰ καὶ τίς ἐμποδίζει νὰ χωνέσουν. Πότε λοιπόν πρέπει νὰ πίνης καφφέ ;

Τὰ σπέρματά μου περιέχουν καὶ μιὰ λευκὴ οὐσία, τὴν καφφεΐνη. Αὐτὴ εἶνε δηλητήριο. Ταράσσει τὰ νεύρα, κάμνει τὴν καρδιά νὰ κτυπᾷ πολὺ γρήγορα καὶ τὰ χέρια νὰ τρέμουν, σοῦ διώχνει τὸν ὕπνο, σοῦ χαλᾷ τὴν ὄρεξι καὶ τὸ χρῶμα καὶ στὸ τέλος τρέμει ὄλο σου τὸ σῶμα καὶ σὲ πιάνουν πόνοι. Ἀδυνατίζουν ἀκόμη τὰ μάτια σου, σὲ πιάνει δύσπνοια

καί μπορεί καί νά πεθάνης. Ἡ καφεΐνη βρίσκεται πολὺ ὀλίγη μέσα
στὰ σπέρματά μου. Ποιοὶ λοιπὸν ἄνθρωποι δηλητηριάζονται ἀπὸ καφ-
φεΐνη;

Ἡ καφεΐνη μου εἶνε καὶ φάρμακο. Τονώνει τὴν καρδιά καὶ τὰ
νεύρα. Πότε ὁ γιατρός σοῦ κάμνει ἔνεσι καφεΐνης;

Τὸ γαρύφαλλο

Τὸ καθαυτὸ ὄνομά μου εἶνε : καρυόφυλλες ὁ ἀρωματικός. Γιατί με λένε ἀρωματικό; Ἡ ἀρχική μου πατρίδα εἶνε τὰ νησιά τῆς Μαλαισίας. Ἄπ' ἐκεῖ πήρες μικρὰ δενδράκια καὶ τὰ φύτεψες στὰς Ἰνδίας, στὴν Βραζιλία καὶ σὲ ἄλλες τροπικὲς χῶρες. Γιατί ;

Γίνομαι δένδρο ψηλὸ ἕως

15 μέτρα. Κάμνω ἄνθη πολλὰ μαζὶ, σὰν φοῦντες. Ἄμα ἀνοίξουν, κάμνουν καρπούς, σὺ ὅμως δὲν τ' ἀφήνεις. Τὰ κόβεις πρὸ τοῦ ἀνοίξουν, τὰ καπνίζεις σὲ ἀδύνατη φωτιά καὶ κατόπιν

τὰ ξηραίνεις μὲ ἡουχία σὲ σκιά. Ἔτσι ἔχεις τὰ μαύρα γαρύφαλλα.

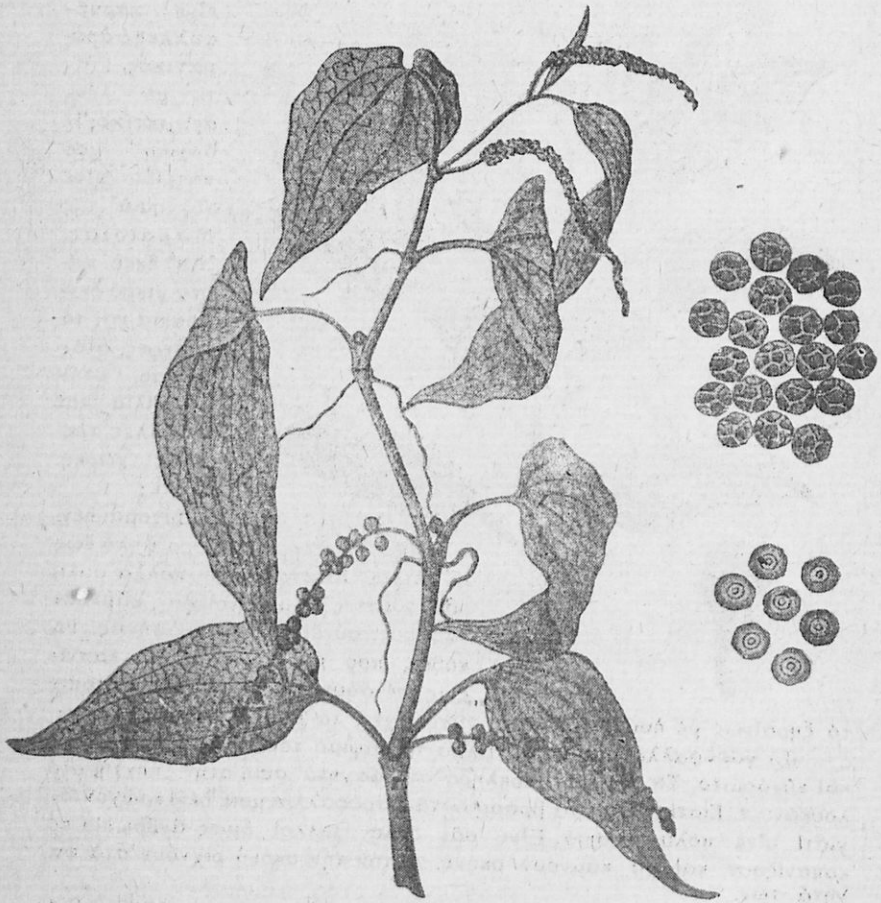
Τὰ γαρύφαλλά μου καίνε, ἀλλὰ τὸ κάψιμό τους εἶνε λεπτὸ, γλυκὸ καὶ εὐχάριστο. Τὰ βάζεις ὀλόκληρα στὸ φαγητό σου, στὴν πηχτή, στὰ λουκάνικα. Γιατί; Ὅσο νὰ βράσουν τὰ γαρύφαλλά μου, δὲν τρώγονται, γιατί εἶνε πολὺ σκληρά. Εἶνε σὰν ξύλα. Πολλοὶ ὅμως ἄνθρωποι τὰ κοπανίζουν καὶ τὰ κάμνουν σκόνη. Αὐτὴν τὴν σκόνη ρίχνουν στὰ φαγητά των.

Ἄμα ρίξης πολλὴ σκόνη ἀπὸ τὰ γαρύφαλλά μου στὸ φαγητό σου καὶ αὐτὸ τὸ κάμνης συχνά, δηλητηριάζεσαι. Καὶ τότε ἀδυνατίζουν τὰ μάτια σου, σὲ πιάνει ζάλη καὶ πονοκέφαλος καὶ αἱματουρία.

Τὸ γαρύφαλλό μου ἔχει λάδι. Βράξεις τὸ γαρύφαλλό μου καὶ βγάξεις τὸ λάδι του. Τὸ λάδι μου αὐτὸ τὸ χρησιμοποιεῖ ὁ ζαχαροπλάστης, ὁ φαρμακοποιός, ὁ ποτοποιός, ὁ ὀδοντογιατρός. Εἰς τί τὸ χρησιμοποιοῦν ;

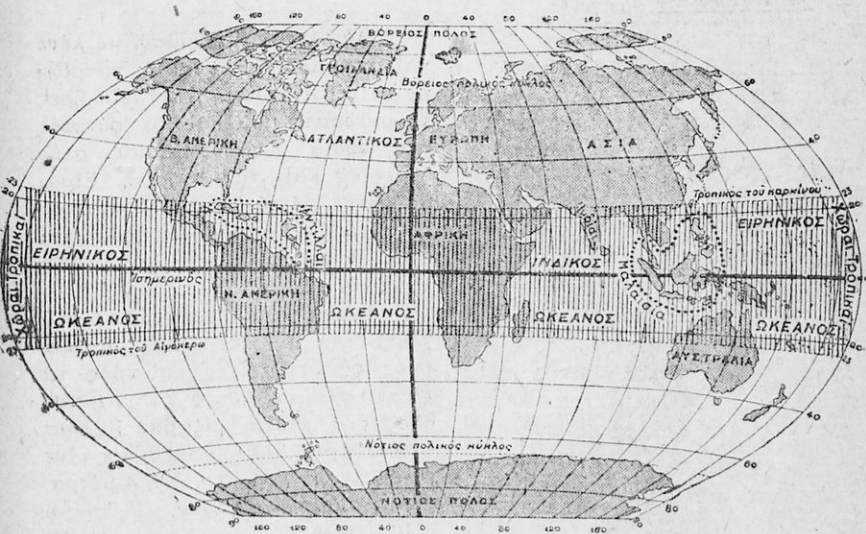
Ἄμα μοῦ βγάλῃς τὸ λάδι μου, εἶμαι ἄχρηστο. Πολλοὶ ἄνθρωποι ὅμως πωλοῦν γαρύφαλλα χωρὶς λάδι. Ἄμα ρίξης τὸ γαρύφαλλό μου στὸ νερὸ καὶ δὲν βυθισθῇ, αὐτὸ σημαίνει ὅτι τοῦ ἔχουν βγάλει τὸ λάδι

Ἡ μαύρη πιπεριά

Είμαι ένας βλαστός, όπως ἡ φασολιά. Γιατί σὲ κάθε κόμμο τοῦ βλαστοῦ μου ἔχω ψαλίδες ; Ὅταν φυτρῶνω μόνη μου μέσα στὰ δάση, βρίσκω ἄλλα δένδρα καὶ στηρίζομαι σ' αὐτά. Ὅταν ὅμως μὲ καλλιεργῆς στὸ χωράφι σου, τί κάμνεις γιὰ νὰ μὴ πέφτω κάτω ; Ὁ βλαστός μου μοιάζει μὲ τὴν βέργα τοῦ ἀμπελιοῦ. Τὸ ἄνθος μου καὶ ὁ καρπός μου μὲ τί μοιάζουν ;

Φυτρῶνω κοντὰ σ' ἄλλα δένδρα μικρά καὶ μεγάλα. Τὰ δένδρα

αυτά πολλές φορές μου κλείνουν τὸν ἥλιο. Μπορῶ ὅμως ἐγὼ νὰ ζήσω χωρὶς ἥλιο ; Γιατί μερικά φύλλα μου εἶνε στριμμένα ;

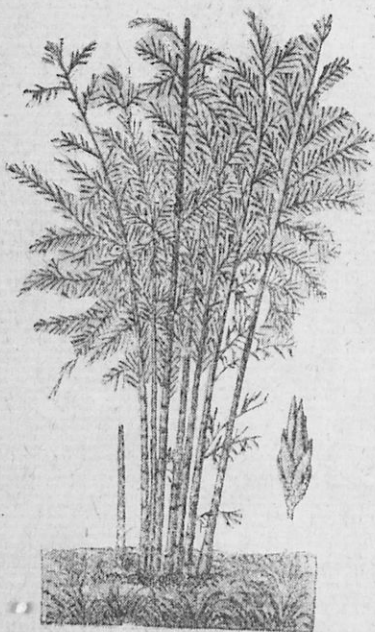
Στὰ παντοπωλεῖα ἀγοράζεις μαῦρο πιπέρι, ἀγοράζεις καὶ ἄσπρο. Ἐγὼ σοῦ τὰ δίδω καὶ τὰ δυό. Τὸ ἄσπρο πιπέρι εἶνε ἀπὸ τὰ κουκούτσια τοῦ καρποῦ μου, ἀπὸ τὰ σπέρματά μου. Τὸ μαῦρο πιπέρι εἶνε τὰ κουκούτσια τοῦ καρποῦ μου μὲ τὴν φλούδα τους. Εἶνε ὀλόκληρος ὁ καρπός μου. Ἄλλες φορές μαζεύεις τὸν καρπὸ μου πρὸ τοῦ ὀριμάσης. Ἄλλες ὅμως φορές ἀφήνεις τὸν καρπὸ μου νὰ ὀριμάση καλὰ καὶ νὰ σαπίσῃ ἢ φλούδα του. Γιατί ; Ποιὸ πιπέρι εἶνε ἀκριβώτερο ; Τὸ ἄσπρο ἢ τὸ μαῦρο ;

Ὁ καρπός μου ἔχει ἄρωμα. Ἄμα τὸν μασήσης, καίεται ἡ γλῶσσα σου καὶ τὸ στόμα σου. Κάμνεις τοὺς σπόρους μου σκόνῃ καὶ ρίχνεις λίγη στὸ φαγητό σου. Γιατί ;

Ὁ καρπός μου καίει πολὺ. Ὃπου ὑπάρχει ὁ καρπός μου δὲν πλησιάζουν τὰ ζωῦφια καὶ τὰ μικρόβια. Στὸ σαλάμι, στὰ λουκάνικα, στὴν πηχτὴ βάζεις πολλοὺς σπόρους μου. Γιατί ;

Πατρίδα μου εἶνε αἱ Ἰνδία καὶ ἡ Μαλαισία. Ἄπ' ἐκεῖ πῆρες σπόρους μου καὶ τοὺς ἔσπειρες στὴν Ἀφρική. Σήμερα μὲ καλλιεργεῖς καὶ μὲ περιποιεῖσαι στὰς Ἰνδίας, στὰ νησιά τῆς Μαλαισίας καὶ στὰ παράλια τῆς Ἀφρικής, ποὺ δὲν ἔχουν χειμῶνα. Γιατί μὲ καλλιεργεῖς ;

Ἡ βαμβούσα

Μὲ λένε καὶ **βαμβοῦ**, μὲ λένε καὶ **μπαμποῦ**. Ἡ καθαυτὸ πατρίδα μου εἶνε αἱ Ἰνδίαι. Ἀπ' ἐκεῖ πήρες τὰ ριζώματά μου καὶ τὰ φύτεψες στὰ νησιά τῆς Μαλαισίας, στὴν Ἀμερική καὶ στὴν Ἀφρική. Εἶμαι συγγενὴς μὲ τὸ καλάμι. Καὶ ὅπου ζῆ αὐτό, ἐκεῖ μπορῶ νὰ ζήσω καὶ ἐγώ. Προτιμῶ ὅμως νὰ ζῶ στὶς τροπικὲς χώρες.

Τὸ καλάμι ἔχει μέσα στοῦ χῶμα ἓνα βλαστὸ, ποὺ βγάζει πρὸς τὰ κάτω ρίζες καὶ πρὸς τὰ πάνω καλάμια. Αὐτὸς ὁ ὑπόγειος βλαστὸς λέγεται **ρίζωμα**. Ρίζωμα ἔχω κι' ἐγώ. Ἄλλες βαμβούσες εἶνε χαμηλὲς μὲ ὕψος 2 ἢ 3 ἢ 4 μέτρα, ἄλλες ὅμως εἶνε ψηλὲς μὲ ὕψος 8 ἢ 10 ἢ 15 ἢ 20 ἢ καὶ 30 μέτρα. Οἱ πολὺ ψηλὲς ἔχουν καὶ χοντρὸ καλάμι.

Ἀπὸ τὸ ρίζωμά μου ὁ ἀράπης βγάζει ἓνα πολὺ γλυκὸ ποτό. Τοὺς τρυφεροὺς βλαστοὺς μου τοὺς κά-

μνει σαλάτα. Μὲ τὰ φύλλα μου τρέφει τὰ ζῶα του. Μὲ τὰ ξηρὰ φύλλα μου μπορεῖ νὰ ἐμίση καὶ τὸ στρῶμα του καὶ τὸ μαξιλάρι του. Τοὺς καρποὺς μου ὁ Ἰνδὸς καὶ ὁ ἀράπης τοὺς μαγειρεύει καὶ τοὺς τρώγει ἅμα δὲν ἔχει ρύζι.

Μεγαλώνω γρηγορώτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο φυτό. Σ' ἓνα ἡμερο-νύκτιο μπορῶ νὰ ψηλώσω καὶ 50 πόντους. Ἄμα θέλεις ν' ἀποξηράνης βάλτους, φυτεύεις μέσα σ' αὐτοὺς πολλὰς βαμβούσες. Γιατί;

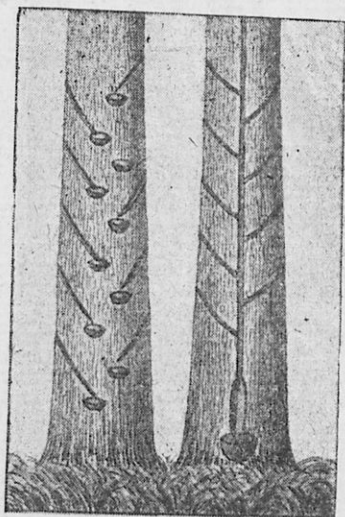
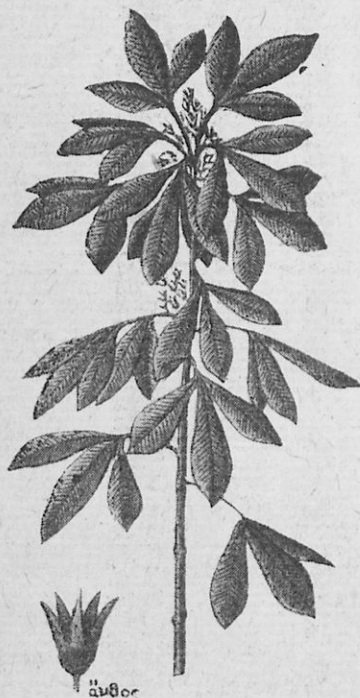
Τὸ καλάμι μου ἔχει φλοῦδες λεπτές, γυαλιστερές καὶ στερεές. Οἱ ἀραποποῦλες μὲ τὶς φλοῦδες μου φτιάνουν καπέλλα. Καὶ ψάθες γιὰ τὶς καρέκλες φτιάνεις μὲ τὶς φλοῦδες μου καὶ καλάθια καὶ ὀμπρέλλες γιὰ τὸν ἥλιο καὶ ἄλλα χρήσιμα πράγματα τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ ἀράπης τῆς Μαλαισίας γιὰ κατάρτια στὰ πλοιάριά του βάζει καλάμια. Καὶ γιὰ πατερά στοῦ σπῆτι του καλάμια βάζει. Τί καλάμια εἶνε αὐτά; Καὶ τὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ του ὁ ἀράπης καὶ ὁ Ἰνδὸς τὰ φτιάνουν ἀπὸ καλάμια. Πῶς;

Τὰ καουτσουκόδενδρα

α') Ἡ ἔβεα.

Στὴν μεγάλη πεδιάδα τῆς Βραζιλίας κυλεῖ τὰ νερά του ὁ ποταμός Ἀμαζόνιος. Ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο ἕως τὸν Ἰούλιο ὁ ποταμὸς αὐτὸς ὑπερεκχειλίζει καὶ τὰ νερά σκεπάζουν ἀπεράντους ἐκτάσεις τῆς

πεδιάδος. Μέσα εἰς τὰς πλημμυρισμένας αὐτάς ἐκτάσεις φυτρῶνουν μεγάλα καὶ πυκνά δένδρα, πού σχηματίζουν ἀπέραντα καὶ ἀνεξερεύνητα δάση. Μέσα στὰ δάση αὐτὰ φυτρῶνω καὶ ἐγὼ ἡ ἔβεα.

Οἱ ἐρυθρόδερμοι ἄνθρωποι τοῦ τόπου, μὲ ἑλαφρά πλοιάρια, πλέουν μέσα στὸ δασωμένο αὐτὸ πέλαγος καὶ ὅπου εὕρουν πολλὰς ἔβεες μαζί, σταματοῦν ἐκεῖ καὶ μὲ κοφτερά ἐργαλεῖα χαράσσουν τοὺς κορμούς μας. Τρέχει τότε ἀπὸ τὴς χαραγμὰς ἄφθονο γάλα. Μαζεύουν οἱ ἐρυθρόδερμοι τὸ γάλα αὐτό, γεμίζουν τὰ πιθάκια, πού ἔχουν στὰ πλοιάρια τῶν καὶ τὸ πηγαίνουν σὲ μεγάλα ἐργοστάσια. Ἐκεῖ ἀπὸ τὸ γάλα μου βγαίνει τὸ καουτσούκ. Ἀπὸ τὸ γάλα τῶν ζώων τί βγαίνει;

Ἀπὸ τὴν ποταμιὰ τοῦ Ἀμαζονίου πῆρες μικρὰς ἔβεες καὶ τίς φύτεψες στὰς Ἰνδίας καὶ στὴν Μαλαισία εἰς πολὺ μεγάλας ἐκτάσεις. Γιατί; Τί θέλουν ὁ ἀραπάδες τῆς Μαλαισίας μέσα στις φυτεῖες μου;

Τὸ καθαρὸ καουτσούκ, πού σοῦ δίδω, εἶνε σὰν κόλλα. Ἄμα τὸ ἀνακατέψης ὅμως μὲ θειάφι, γίνεται σὰν σκληρὸ λάστιχο. Ἐχεις ἰδεῖ

ρόδες αυτοκινήτου ; Μὲ τί γίνεται τὸ τόπι, ποὺ παίζεις ; Ἕνας ἄνθρωπος περπατεῖ καὶ δὲν ἀκούεται καθόλου. Γιατί ; Μέσα στὰ φαρμακεῖα καὶ στὰ νοσοκομεῖα βρίσκεις πράγματα ἀπὸ καουτσούκ ;

Ἄμα ἀνακατέψης τὸ καουτσούκ μὲ πολὺ θειάφι, μισὸ καὶ μισό, τότε ἔχεις ἓνα πράγμα σκληρὸ καὶ γυαλιστερό. Πολλὲς χτένες, κουμπιὰ, ζῶνες, λαβὲς μπαστουινῶν καὶ μαχαιριῶν εἶνε γυαλιστερὲς καὶ σκληρὲς, ποὺ νομίζεις ὅτι ἔχουν γίνει ἀπὸ κόκκαλο. Ἄν τις βάλῃς ὁμῶς στὴν φωτιά, καίονται καὶ μυρίζουν θειάφι. Γιατί ;

Καὶ μηχανὲς φτιάχνεις μὲ καουτσούκ καὶ θειάφι. Καὶ γάντια μπορεῖς νὰ φτιάξης καὶ σωλῆνες καὶ κοῦκλες καὶ χάρακες καὶ λουτήρες καὶ ἄλλα πράγματα ποὺ θέλομε νὰ εἶνε ἑλαφρὰ καὶ στερεὰ καὶ νὰ καθαρίζονται εὐκόλα.

Ὅλες οἱ τροπικὲς χῶρες παράγουν 600.000.000 ὀκάδες καουτσούκ. Ἄπ' αὐτὸ 550.000.000 ὀκάδες παράγουν τὰ νησιά τῆς Μαλαισίας καὶ αἱ Ἰνδίαί.

β') Ἡ καστιλλοῖα.

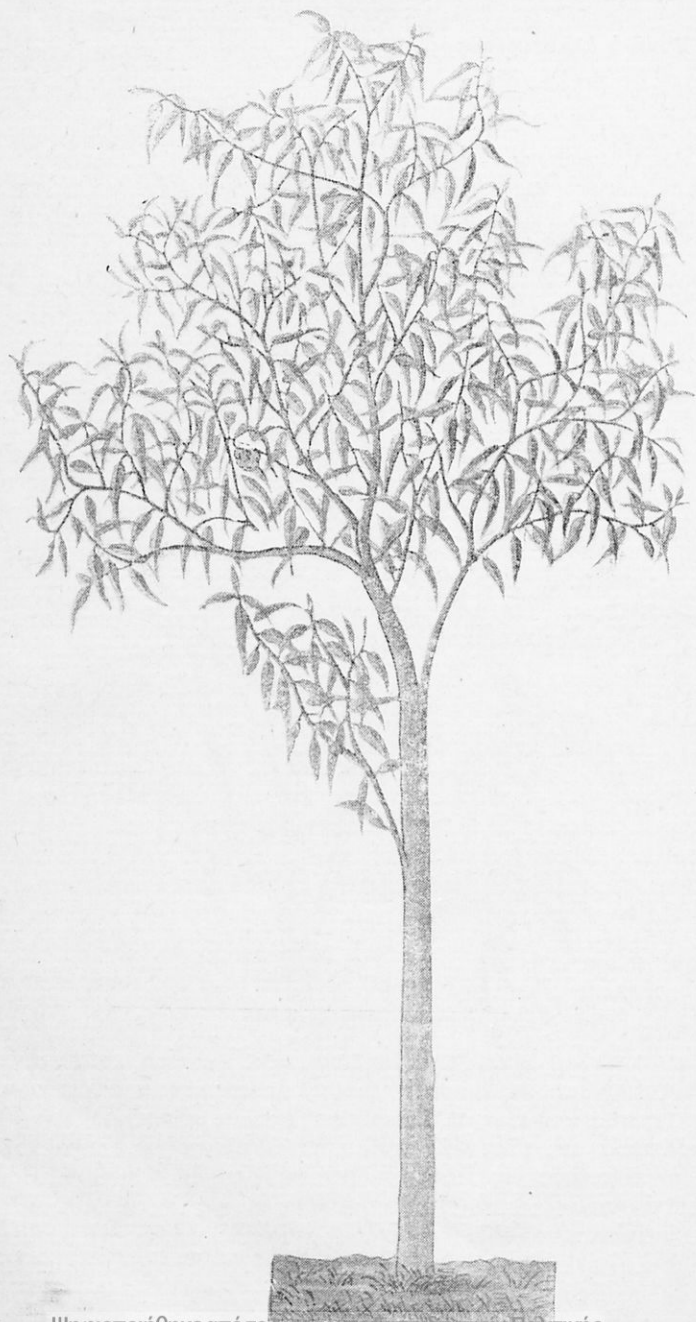
Φυτρώνω στὸν Παναμᾶ καὶ στὴν Φλωρίδα τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς. Γίνονται ψηλὴ ἕως 5 μέτρα. Σοῦ δίδω καουτσούκ, ἀλλ' ὄχι τόσο ἐκλεχτό, ὅσο εἶνε τὸ καουτσούκ τῆς ἐβέας.

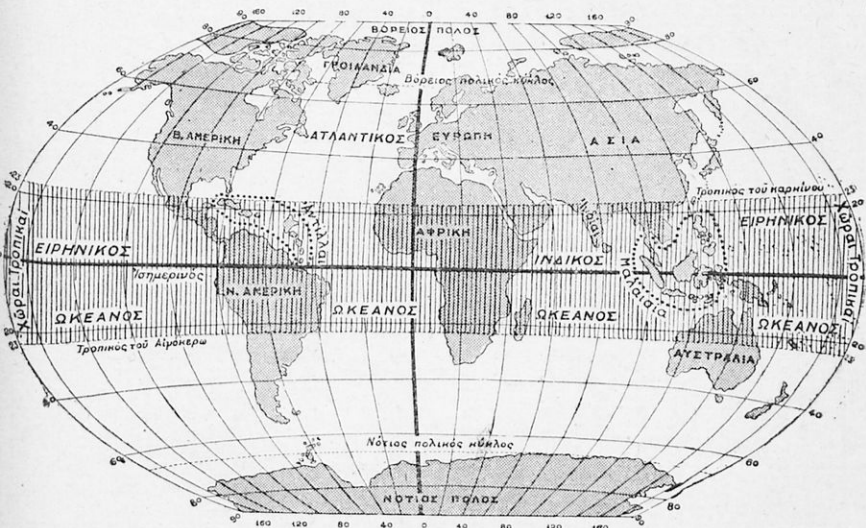
γ') Συκῆ ἢ ἑλαστικοφόρος.

Μὲ λένε καὶ **φίκο**. Ἔτσι μὲ ξεύρουν οἱ κηπουροὶ καὶ ὄσοι μὲ καλλιεργοῦν. Γίνομαι δένδρο ψηλὸ ἕως 10 μέτρα καὶ στολιζῶ τὸν κήπο σου. Πατρίδα μου εἶνε αἱ Ἰνδίαι. Ἄπ' ἐκεῖ μὲ πῆρες καὶ μὲ φύτεψες σὲ πολλὰς ἄλλες χώρες. Ζῶ καὶ στὴν Ἑλλάδα καὶ σ' ἄλλες χώρες, πού δὲν εἶνε τροπικὲς. Προτιμῶ ὅμως νὰ ζῶ στὴν ἀρχικὴ μου πατρίδα, στὰς Ἰνδίας. Ἐκεῖ γίνομαι μεγαλύτερη.

Ὁ Ἰνδὸς μὲ κοφτερὰ ἐργαλεῖα χαράσσει τὸν κορμὸ μου. Τρέχει τότε ἀπὸ τὶς χαραγμὰς τὸ γάλα μου, πού γίνεται καὶ αὐτὸ καουτσούκ.

Είμαι από τὰ ψηλότερα δένδρα τοῦ κόσμου. Γίνομαι ψηλὴ ἕως 150 μέτρα. Διατηρῶ τὰ φύλλα μου χειμῶνα—καλοκαίρι. Μεγαλώνω γρηγορώτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο δένδρον. Κάθε χρόνο μπορῶ νὰ ψηλώσω 5 μέτρα καὶ ἀκόμη περισσότερο.

Τὸ ξύλο μου εἶνε πρώτης ποιότητος. Τὸ νερὸ δὲν τὸ περνᾷ καὶ δὲν τὸ σαπίζει, ὁ σκόρος, τὰ σκαθάρια καὶ τὰ ἄλλα ξυλοφάγα ἔντομα δὲν τὸ τρυποῦν. Εἶνε σκληρὸ καὶ ὁ ξυλουργὸς τὸ πλανίζει καὶ τὸ πριονίζει μὲ εὐκολία. Ἄμα θέλεις νὰ φτιάξης ἔπιπλα ἢ πλοία ἢ τραβέρσες τοῦ σιδηροδρόμου, προτιμᾷς τὸ ξύλο μου. Γιατί;

Ἄπὸ τὰ φύλλα μου βγάζεις λάδι μὲ ἄρωμα. Τὸ λάδι μου αὐτὸ εἶνε φάρμακο. Γιατρεύει τοὺς πυρετούς, γιατρεύει τὶς πληγές, σκοτώνει τὶς ψεῖρες, δροσιζει τὸ στόμα, εὐκολύνει τὴν ἀναπνοήν, ἅμα ἔχεις δύσπνοια. Στὰ ἔργαστάσια, πού κάμνουν ἀρώματα, χρησιμοποιοῦν καὶ τὸ λάδι μου.

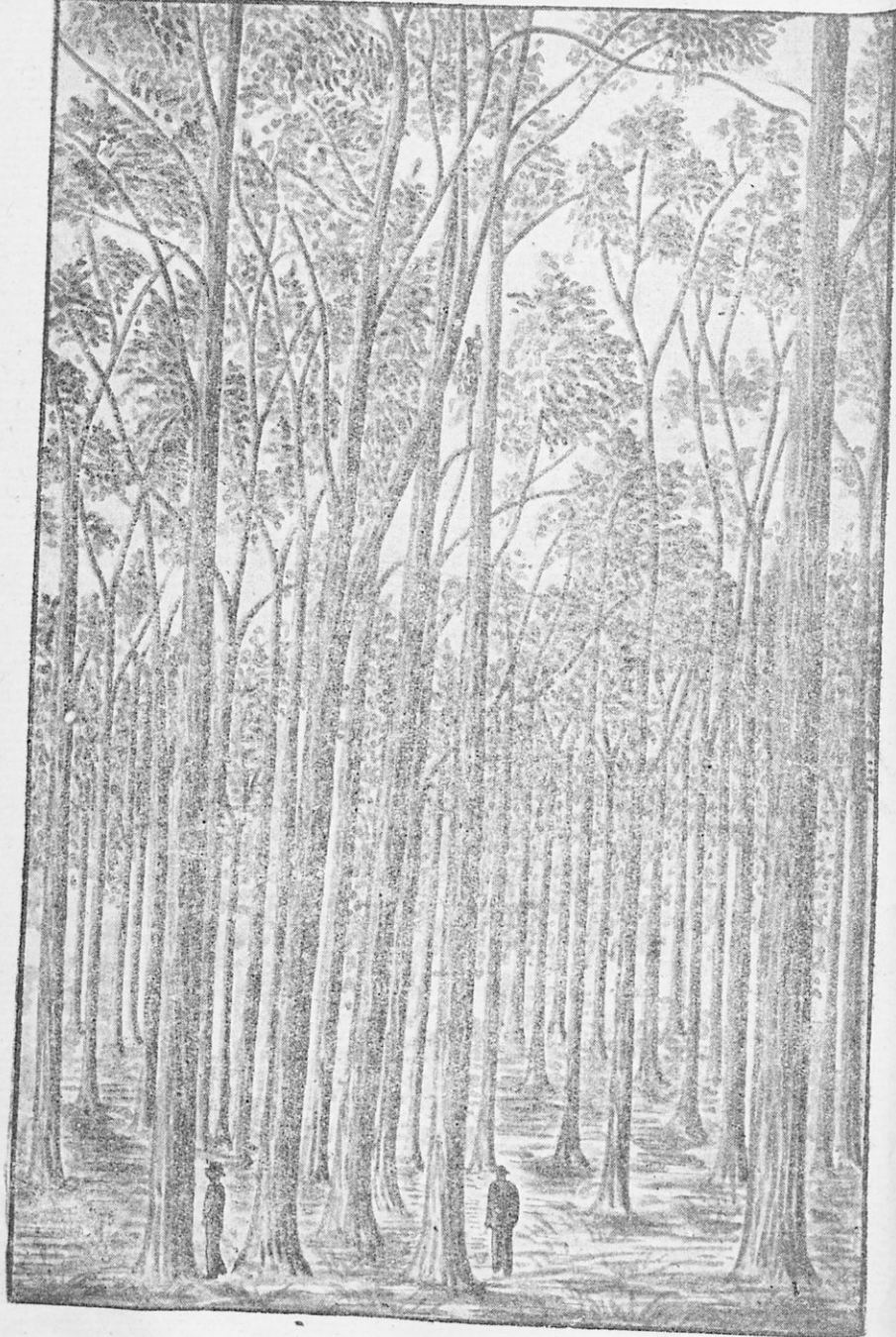
Ζῶ σὲ μέρη ξερικὰ, ζῶ καὶ σὲ βαλτώδη. Οἱ ρίζες μου ροφοῦν τὸ νερὸ μὲ ἀπληστία. Ἄν στὰ μέρη σου εἶνε βάλτοι, πού δὲν μπορεῖς νὰ τοὺς ἀποστραγγίσῃς, φυτεύεις μέσα στοὺς βάλτους αὐτοὺς πολλὰς εὐκαλύπτους. Γιατί;

Πατρίδα μου εἶνε ἡ Αὐστραλία. Ἐκεῖ σχηματίζω ἀπέραντα δάση. Ἕνας κορμὸς μου σοῦ δίδει 200 κυβικὰ μέτρα ξυλεία καλὴ. Κάθε κυβικὸ μέτρο ἔχει 10.000 δραχμές.

Ἄπὸ τὴν Αὐστραλία πῆρες σπόρους καὶ τοὺς φύτεψες στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴν Ἀφρικὴ καὶ σ' ἄλλες χῶρες. Γιατί;

Ζῶ καὶ στὴν Ἑλλάδα. Στὴν Κυλλήνη, στὰς Καλάμας, στὴν Κρήτη βρίσκεις πολλὰς εὐκαλύπτους. Στὴν Ἑλλάδα ὅμως δὲν κάμνει πολλὴ ζέση οὔτε πέφτουν πολλὰς βροχές. Γι' αὐτὸ δὲν γίνομαι ψηλότερη ἀπὸ 30 μέτρα.

Οἱ καρποὶ μου γίνονται στρογγυλοί. Τὸ καθ' αὐτὸ ὄνομά μου εἶνε εὐκάλυπτος ἢ σφαιριόκαρπος. Γιατί;

Δάσος εύκαλύπτων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ κανέλλα

Στό ριζόγαλό σας
ρίχνετε μιὰ σκόνη, πού
τήν λέτε κανέλλα. Καί
στήν κρέμα σας ρί-
χνετε ἀπό τήν σκόνη
αὐτή. Ἡ σκόνη αὐτή
γίνεται ἀπό τήν φλού-
δα μου.

Στό στιφάδο σας
καί σ' ἄλλα φαγητά
σας ρίχνετε κομμάτια
ἀπό τήν φλούδα μου
καί ἅμα βράση καλά
τό φαγητό, βγάζετε τὰ
κομμάτια τῆς φλούδας
μου καί τὰ πετᾶτε.
Γιατί λοιπὸν βράζετε
τήν φλούδα μου μὲ τὰ
φαγητά σας ;

Μερικά παιδιά παίρ-
νουν μικρὰ κομμάτια
ἀπό τήν φλούδα μου
καί τὰ μασοῦν πολλή
ῶρα καί κατόπιν τὰ
φτύνουν. Γιατί λοιπὸν
τὰ μασοῦν ; Πηγαίνει
στό ποτοποιεῖον καί
ἀγοράζεις μιὰ ὀκτῶ
ποτό **κανέλλα**. Γιατί
τό λένε **κανέλλα** τό
ποτό αὐτό ; Πηγαίνει
στό φαρμακεῖο καί
ἀγοράζεις σαποῦνι κα-
νέλλας. Τί σημαίνει
αὐτό ; Ὁ φαρμακο-
ποιὸς συχνά κοπανίζει
στό γουδί του τήν ξερή
μου φλούδα. Γιατί ;
Καί ὁ ζαχαροπλάστης

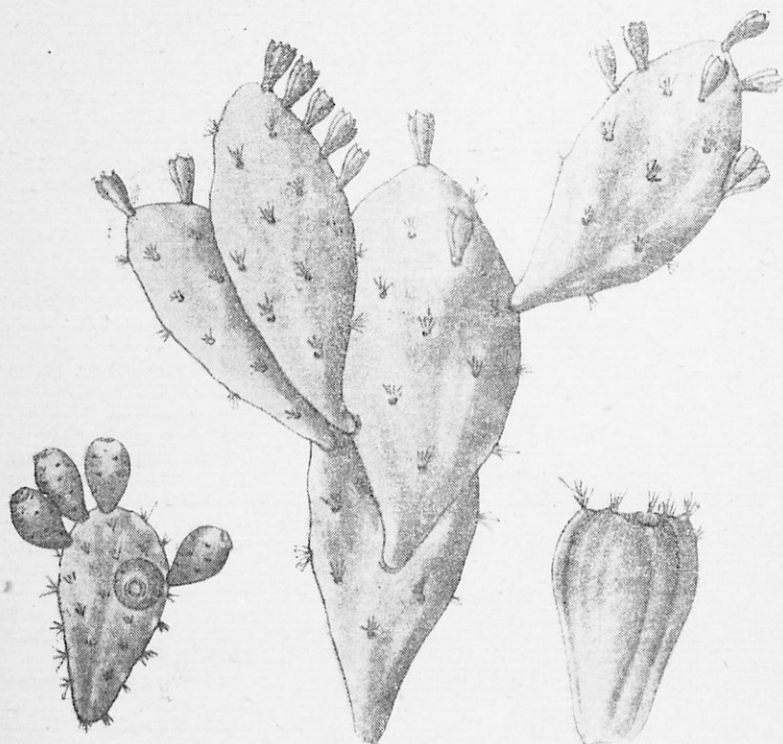
κάμνει σκόνη τήν φλούδα μου. Τί τήν χρειάζεται τήν σκόνη αὐτή ;

Εἶμαι μικρὸ φυτό, ὅπως ἡ πικροδάφνη, καί μὲ κλαδιά. Εἶμαι θά-
μνος. Μόλις τὰ κλαδιά μου γίνονται 4 ἕως 5 πόντους, τὰ κόβεις, πετᾶς
τὰ φύλλα καί τὰ ξεφλουδίζεις. Ξηραίνει κατόπιν τήν φλούδα των μὲ
προσοχή καί τήν στέλλεις σ' ὅλες τίς χώρες τοῦ κόσμου. Καί τὰ φύλλα
μου βγάζουν λάδι, πού ἔχει τὸ ἄρωμα τῆς φλούδας μου. Ἐχω φύλλα
χειμῶνα - καλοκαίρι.

Πατρίδα μου εἶνε τὰ παράλια μέρη τῆς Κίνας, τὰ νησιά τῆς Μα-
λαισίας καί ἡ Αὐστραλία. Στὰ μέρη αὐτὰ φύτρωνα μόνο μου, ὅπως
ὄλα τὰ ἄγρια δένδρα. Τώρα ὁμως μὲ φυτεύεις σὲ καλλιεργημένα χω-
ράφια, ὅπως τὸν καπνὸ καί ἄλλα φυτά. Γιατί ;

Ἐχω συγγένεια μὲ τήν πικροδάφνη, μὲ τήν βαϊά καί μὲ τὸ καμφο-
ρόδενδρο.

Ἡ φραγκοσυκιά

Ἡ καθαυτὴ πατρίδα μου εἶνε τὸ Μεξικὸ καὶ ἄλλες χῶρες τῆς Ἀμερικῆς. Ἀπ' ἐκεῖ μ' ἔφερες στὴν Εὐρώπη, στὴν Ἀφρική καὶ στὴν Ἀσία. Φυτρώνω καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Δὲν ἔχω κορμό. Οὔτε φύλλα. Βγάζω μόνον κλαδιά. Αὐτὰ γίνονται πλατειά, ὅπως ἡ ρακέττα, πὺ νομίζεις ὅτι εἶνε φύλλα. Πάνω στὰ φύλλα μου αὐτὰ βγαίνουν ἄλλα φύλλα καὶ πάνω στὰ νέα φύλλα, ἄλλα. Στὰ νεώτερα φύλλα βγαίνουν ἄνθη, πὺ γίνονται καρποί. Εἶνε τὰ φραγκόσυκα. Δύσκολα τὰ ξεφλουδίζεις, ἔχουν ὅμως σάρκα ζουμερή καὶ γλυκειά. Εἶνε πολὺ νόστιμα τὰ σύκα μου καὶ δροισιτικά.

Σὺ ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα ἔχεις ἀπὸ ὅλα τὰ φρούτα. Τρώγεις ἀπ' αὐτὰ χειμῶνα· καλοκαίρι. Ὁ φτωχὸς ἀράπης, μέσα στὴν ξερὴ καὶ ἀπέραντη ἔρημο, μὲ τί δροσίζει τὴν διψασμένη γλῶσσα του; Μὲ τὸ ζουμὶ τοῦ σύκου μου κάμνει καὶ ποτὸ ὁ ἀράπης πολὺ γλυκὸ καὶ δρεκτικό.

Τὰ φύλλα μου εἶνε τόσο χοντρά καὶ ζουμερά, πὺ πολὺ δύσκολα καίονται. Δὲν φοβούνται τὴν πυρκαϊά. Μέσα στὰ δάση οἱ ἄνθρωποι φυτεύουν φραγκοσυκιὰς πυκνὲς καὶ σὲ μακριὰς σειρὲς. Γιατί;

Ὅταν εἶμαστε πολλὰς φραγκοσυκιὰς φυτεμένες πυκνὰ καὶ στὴν σειρά, διασταυρώνονται τὰ ἀγκαθωτὰ μας φύλλα καὶ σχηματίζουν φράκτη ἀδιαπέραστο καὶ ἀπὸ ἄνθρώπους καὶ ἀπὸ ζῶα. Στὶς ἄκρες τοῦ περιβολιοῦ σου φυτεύεις πυκνὲς φραγκοσυκιὰς. Γιατί;

0020561281

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ίνστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

